Nr. 201. NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM. Kraków, Piątek 2 Września 1921 r. Rok XL.

NOWA REFORMA

„Nowa Reforma" wychodzi codziennie rano.

Prenumerata wynosi:

	rocznie	półrocznie	kwartalnie	miesięcznie
W miejscu	2640 Mk	1320 Mk	660 Mk	220 Mk
z odnoszeniem do domu	3000 „	1500 „	750 „	250 „
W Polsce: z przesyłką pocztową	3000 „	1500 „	750 „	250 „
W innych państwach	3600 „	1800 „	900 „	300 „

Prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) sprawia się nadsyłać wprost do Administracji „Nowej Reformy" w Krakowie.

Redakcja: ulica Jagiellońska 10. Administracja: ul. św. Anny l. 3. Telefon Redakcji 41. Administracji 241. Dla rozmów zamiejscowych 1572.

Nr rach. poczt. Kasy oszczędności 140.958.

Rękopisów nadsyłanych Redakcja nie zwraca.

We Lwowie sprzedaż numerów po 10 Mk. w Biurze dzienników S. Sokołowskiego, ulica Trzeciego Maja l. 5 i w Biurze Piełuna, ulica Legjonów 9.

Cena numeru 10 Mp.

Prenumeratę przyjmują:

Zamiejscowa: Administracja „Nowej Reformy" i wszystkie urzędy pocztowe; miejscowa: Administracja „Nowej Reformy". — Biuro dzienników „Ruch" dawniej J. Hoprasa i A. Salomonowej), ulica Szczepańska l. 9; — Biuro dzienników Marjana Hopczyca ul. Jagiellońska l. 7.

Zamiejscową prenumeratę i ogłoszenia (inseraty) przyjmują: We Lwowie Biura dzienników: A. Buchstab, ulica Legjonów 21; S. Sokołowski, ul. Trzeciego Maja 5. W Jarosławiu J. Soszyńska. — W Tarnowie M. Reckach. — W Wiedniu Herman Goldschmied (sprzedaż oddzielnych numerów) I. Wollzeile 6. — M. Dukes Nachfolger, Haasenstein & Vogler (także w Hamburgu, Frankfurcie n. M., Berlinie, Lipsku, Bazylei i Wrocławiu). — R. Mosse, (także w Warszawie, Berlinie, Hamburgu, Monachium i Norymberdze). — H. Schalek Wollzeile.

Ogłoszenia (inseraty) przyjmuje Administracja „Nowej Reformy" za opłatą od miejsca wiersza nonparelowego za raz Mk 20·—. Do numeru niedzielnego i świątecznego oraz za układ tabelaryczny, cyfrowy, skombinowany o 50 procent drożej. — Nekrologi 30 Mk za miejsce wiersza. — Nadesłane po Mk 5·— od wiersza nonparelowego. — Głosy publiczne po Mk 60·— od wiersza. — Na pierwszej stronie 80 Mk od wiersza. Drobne ogłoszenia po 7 Mk od słowa. Ogłoszenia zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% drożej. Załączniki do „Nowej Reformy" (prospekty, cyrkularze ogłoszenia i t. p.) przyjmuje się wedle umowy.

Pogłoski o zmianie gabinetu

Kraków, 1 września.

W warszawskich kołach politycznych znowu obiegają liczne pogłoski o znużeniu prezydenta Witosa i zmianie gabinetu. Ile na pogłoskach jest prawdy, niewiadomo oczywiście. Ale objektywny stan rzeczy jest tego rodzaju, **że w innych stosunkach i w innem państwie już nie jeden, ale trzy rządy byłyby sobie kolejno ustąpiły miejsca, szukając wyjścia z sytuacji.**

Sejm obecny dowiódł niezbicie, że nie jest zdolny wyłonić z pośród siebie rządu dostatecznie rozumnego i zarazem dostatecznie silnego. Sam aparat, służący do wyłaniania rządów, jest zatem wadliwy i nieodpowiada swemu celowi. Stosunek sił rządzących nie jest ułożony. Wszystko opiera się na arytmetycznych kombinacjach między walczącemi o władzę i równocześnie uchylającemi się od nieprzyjemnej odpowiedzialności stronnictwami.

W takich warunkach żadna zmiana gabinetu nie rokuje poprawy. Rząd Witosa jest rządem z pewnością niezadowalniającym. Dopóki jednak samo źródło władzy nie ulegnie gruntowej sanacji i oczyszczeniu, nikt z niego nie potrafi zaczerpnąć ani czystej, ani zdrowej wody życia państwowego.

W takim stanie rzeczy demokracja wskazuje zawsze tylko jedną drogę. Jest nią odwołanie się do narodu, do ogółu obywateli, wybory nowe do nowego Sejmu. Ale i ten środek wtedy tylko rokuje pewną skuteczność, jeżeli przedtem ten ogół obywateli, ten lud suwerenny będzie sumiennie i uczciwie pouczony o całej prawdzie położenia wewnętrznego i zewnętrznego, w którem znalazło się państwo. Bez takiego przygotowawczego okresu prawdy i szczerości w opinji publicznej, a przy zachowaniu dotychczasowych „ideologij" partyjnych i systemów taktycznych, nowe wybory nie przyniosą zmiany na lepsze, atomiast bardzo łatwo — na gorsze.

W każdym razie jednak przed nowemi wyborami trudno mówić o zmianie czegokolwiek innego niż tylko osób. Co do nich, to można je dowolnie przestawiać i przesuwać. Można igreków zastępować ypsylonami. Rzeczywista jednak zmiana z tego nie wyniknie żadna. Ponieważ, jak się rzekło, zło leży nie w wodzie ze źródła czerpanej, ale w samem źródle.

Idzie o to, aby większość społeczeństwa zdecydowała się ostatecznie na jakiś kierunek zarówno w polityce wewnętrznej jak zewnętrznej. Potrzeba sobie jasno powiedzieć, czego się chce: czy w polityce zewnętrznej ważniejszem jest hołdowanie zasadom wszechstronnej ekspansji chociażby z ryzykiem wejścia w nierozwiązalne zawikłania i konflikty ze wszystkimi swoimi sąsiadami, czy też staje się na stanowisku saturacji i stosuje w tej dziedzinie wyłącznie zasady konserwatywne i konserwatorskie. W życiu wewnętrznem potrzeba także rozstrzygnąć, czy kontynuuje się cichą jak dotąd rewolucję socjalną z jej reformami agrarnemi i stopniowem przenoszeniem punktu ciężkości na pracę fizyczną, czy też na pierwszy plan stawia się zagadnienie odbudowy i organizacji życia ekonomicznego i społecznego na starych zasadach własności i kapitalizmu.

Zarówno między obiema temi zasadniczemi możliwościami w polityce zewnętrznej, jak w wewnętrznej, istnieje nieusuwalna sprzeczność. Pogodzenie ich trwałe z jakimkolwiek pożytkiem dla państwa i społeczeństwa, a przynajmniej bez dotkliwych szkód dla nich nie jest możliwe. Potrzeba zdecydować się na jedno, a odrzucić drugie. Bez tej zaś generalnej rewizji celów, jedyną sztuką rządzenia będzie lawirowanie między sprzecznościami, łatanina i całkowita niezdolność wystawienia i realizowania jakiegokolwiek programu.

Przy braku silnego rządu i przy niemożliwości pozyskania go w istniejących warunkach, obowiązek szukania wyjścia z niezmiernie trudnego położenia, w którem się państwo znajduje, spada na stronnictwa. Muszą one przeprowadzić między sobą dyskusję „sine ira et studio", przedewszystkiem zaś bez myśli o własnych korzyściach partyjnych i o zdobyciu władzy. Warunek to trudny, może nawet zgoła utopijny, ale bez spełnienia go trudno marzyć nawet o wyjściu na drogę prostą i jasną w życiu państwowem i społecznem.

Dotychczasowo społeczeństwa żyły i rozwijały się w ten sposób, że zawsze jedni rządzili drugimi, że jedna klasa rządziła i kierowała innemi klasami. Wtedy zaś wystarczało, aby tylko ta rządząca klasa wiedziała, czego chce i do czego naprawdę dąży. W obecnych jednak warunkach, w których wskutek nagłego zdemokratyzowania się wszystkich i wszystkiego, nikt nikim naprawdę nie rządzi, rządzić nie może ani nie chce, pozostają tylko dwie możliwości: albo powrót do dawnego systemu albo szukanie syntezy dążeń wszystkich stanów i klas społecznych. Gdy zaś pierwszy cel jest „a priori" nieosiągalny, gdy powrotu do starych stosunków niema, potrzeba uczynić wszystkie wysiłki w kierunku tego drugiego, aby ruszyć z martwego punktu i zorganizować myśl i wolę rządzącą.

Takie są konieczne prolegomena do sprawy tworzenia jakiegokolwiek nowego rządu, jeżeli ten nowy ma być rzeczywiście lepszym, a nie gorszym od istniejącego. Nie wystarczy co czas jakiś na nowo tasować karty i zmieniać miejsca przy stole. Potrzeba samą grę zmienić... Bo przy tej, którą gramy, ani państwo, ani społeczeństwo, ani nikt naprawdę nic wygrać nie potrafi.

Jak Niemcy charakteryzują Polskę?

Berlin (EE). Z okazji ostatnich strajków w Polsce prasa niemiecka określa Polskę jako kraj, w którym koleje są nieczynne, w którego stolicy zaopatrywanie mieszkańców w wodę i obsługę chorych w szpitalach objęło wojsko, w którym strajkują robotnicy i urzędnicy. Skarb jest pusty i bezsilny i niebędący w stanie ściągać podatków, w którym wreszcie szaleje bezkarnie spekulacja, a byle głupiec chce rządzić i może bezkarnie łżyć rząd i Naczelnika państwa. Państwo takie nie zasługuje na żadne uznanie w oczach wrogów i przyjaciół nawet w porównaniu z leżącą w agonji Rosją sowiecką.

Obrady Komisji skarbowo-budżetowej

ROZBIEŻNOŚĆ POGLĄDÓW.

Warszawa, 1 września (Tel. wł.) Na wczorajszem posiedzeniu komisji budżetowej prowadzono dalej **dyskusję jeneralną nad budżetem**

Poseł Woźnicki imieniem »Wyzwolenia« oświadczył, że jest za przejściem do dyskusji szczegółowej. W dalszem przemówieniu zaznacza, że brak jest obecnie ludzi z wielką inicjatywą. **Zachodzi potrzeba nowych ludzi, nowego Sejmu i nowego rządu** i dlatego głosować będzie za wnioskiem p. Diamanda, aby Sejm w możliwie krótkim czasie załatwił czekające go zadania.

Pos. Diamand wskazuje, że wedle źródeł urzędowych mamy **230 tysięcy wagonów zboża ponad wewnętrzne zapotrzebowanie.** Ilość ta sprzedana za granicą, dałaby do 140 miljardów mp. Kwota wystarczyłaby na poprawę marki polskiej do wartości przewyższającej wartość dzisiejszej marki niemieckiej. Rachunek ten jest jednak objektywnie nieprawdziwy. Z wielu bowiem względów konsumpcja zboża w r. bież. zwiększy się tak, że **o wydatnym eksporcie nie może być mowy.** W końcu zaznacza mowca ministrowi skarbu, że jest za dowozem zboża. — **Przyczynę drożyzny mowca wiązi w wolnym handlu.**

Minister Steczkowski odpiera zarzut, jakoby był za przypadkowym eksportem zboża, **a uważa tylko za pożądane, aby rząd mógł ująć w swoje ręce jego eksport.**

Następnie b. minister Grabski dowodził, **że wolny handel nie sprowadza drożyzny,** ale przeciwnie ceny zboża spadły w stosunku do spadku waluty. Mowca wypowiada się za podjęciem kroków do stopniowej reformy stosunków walutowych.

Poseł Wojdaliński (Nar. Zjedn. Lud. stron. rządowe) **zarzuca obecnemu rządowi, że działalność jego jest zbyt powolna** i nie dość udatna i za konieczne uważa szersze **współdziałanie stronnictw** i stworzenie rządu koalicyjnego lub też do niego zbliżonego.

Dalszy ciąg dyskusji w dniu dzisiejszym.

Warszawa, 31 sierpnia (PAT). Na posiedzeniu Komisji skarbowo-budżetowej pos. Wojdaliński wyraził przekonanie, że współdziałanie stronnictw z rządem musi być szczersze niż dotychczas, powinna nastąpić konsolidacja i rząd koalicyjny, albo zbliżony do koalicyjnego.

Pos. Suligowski **krytykował gospodarkę dzielnicy pruskiej.** Po przemowie pos. Dymowskiego poseł Czetwertyński oświadczył, że w dzisiejszych warunkach nie należy szukać sanacji w gospodarczem urządzeniu wszystkich stronnictw. Było to uzasadnione w czasie najazdu bolszewickiego w roku zeszłym, obecnie **należy podjąć taki plan gospodarki politycznej, na podstawie którego można się podjąć sanacji stosunków.** Pos. Majewski zaznacza, że powinna być uchwalona **ustawa o podwyższeniu podatku odwrotnie proporcjonalnego do spadku waluty.** Pos. Kolischer wskazał na opinję Ameryki i Europy, że Polska jest krajem nieskonsolidowanym. **Kurs marki polskiej jest groźnem memento,** powodem jest niedokładne zorganizowanie administracji (Czy tylko to jedno? Przyp. red.)

W sprawie usunięcia sekwestrów austrjackich.

Warszawa, 31 sierpnia (PAT). Wedle wiadomości, otrzymanych z Londynu za pośrednictwem poselstwa Rzeczypospolitej polskiej, **termin, przyjęty przez władze angielskie do podań o usunięcie sekwestru majątków, byłych obywateli austrjackich, którzy na zasadzie artykułu 249 traktatu w St. Germain uzyskali obywatelstwo polskie, upłynął z dniem 16 stycznia 1921 roku, następnie prolongowany został do 6 lutego 1921 r.**, po upływie ostatecznego terminu władze angielskie nie uwzględniają reklamacyj późniejszych, jedynie tylko w nadzwyczajnych wypadkach, jeżeli strona udowodni, że z powodu od niej niezależnych nie mogła w oznaczonym terminie wnieść reklamacyj.

Sprawa zwrotu własności polskiej w Rosji.

Warszawa (EE). »Kurjer Poranny« donosi, że polska komisja, przeprowadzająca sprawę zwrotu majątku polskiego, znajdującego się w Rosji, stanęła w Moskwie wobec **coraz silniej piętrzących się trudności.** Część dzwonów, pochodzących z kościołów wileńskich, od kaplicy świętej Litwie Kowieńskiej. Meble z pałaców królewskich w Warszawie wywieziono częściowo w niewiadomym kierunku, częściowo zaś umeblowano niemi mieszkanie Trockiego.

Zwłoka w podpisaniu umowy polsko-gdańskiej.

Prezydent senatu gdańskiego Sahm wyjeżdża 8 września do Genewy ze względu na plenarne posiedzenie Ligi Narodów, poświęcone także częściowo sprawom gdańskim. Wobec wyjazdu tegoż, **uroczyste podpisanie polsko-gdańskiej umowy ulegnie opóźnieniu.** Nastąpi ono dopiero po powrocie Sahma z Genewy.

W obronie Morskiego Urzędu Rybackiego.

Warszawa, 31 sierpnia (PAT). Ministerstwo byłej dzielnicy pruskiej komunikuje:

W »Kurjerze Porannym« Nr. 219 z dnia 14 sierpnia br. w korespondencji z Jastarni, poruszono kwestję opatrzenia rybaków morskich przez Morski Urząd Rybacki w Wejherowie i sposób postępowania kierownika tego urzędu został określony jako paskarstwo. Wobec tego że dane, zakomunikowane tam, nie były zgodne z istotnym stanem rzeczy, ministerstwo byłej dzielnicy pruskiej, któremu podlega urząd morski rybacki, komunikuje, co następuje:

Morski urząd rybacki powstał w chwili, kiedy sprawa rybołostwa morskiego została przekazana ministerstwu byłej dzielnicy pruskiej. Urząd ten ma za zadanie zaopatrywanie ludności rybackiej na wybrzeżu w artykuły zawodowe, oprócz tego ma powstać w urzędzie stacja doświadczalna dla badań technicznych w zakresie rybołostwa morskiego. Morski urząd rybacki, posiadając specjalne środki obrotowe w walucie polskiej i niemieckiej, stale dostarczał rybakom tych materjałów, na które rozciągał się dawniej monopol państwowy, a więc naftę, węgle, ropę, olej gazowy, smary, smołę i skóry. Artykuły te otrzymywali rybacy niemal wyłącznie przez urząd po cenach rządowych.

Oprócz tego urząd sprowadzał sieci, konopie, sznurki, haczyki po cenach znacznie niższych od cen rynkowych. Urząd morski znajdował się w stałej łączności z rybakami i obecnie miał wspólnie z nimi dokonywać zakupów sieci w Niemczech. Co się tyczy sieci, omawianych w korespondencji z Jastarni, za które rzekomo kierownik urzędu brał 1.000 marek za funt, należy nadmienić, że obecnie urząd morski sieci nie posiada. Ostatnie sieci zostały rozsprzedane jeszcze w lutym bieżącego roku po cenie 200 marek za funt. Cena rynkowa wynosiła wówczas marek 700, a obecnie przeszło 1.000 marek za funt. Znamiennie to świadczy, że korespondent został wprowadzony w błąd. Możliwe, że była tutaj mowa o konopiach, które były zakupione przez ministerstwo byłej dzielnicy pruskiej w roku 1920 i nadeszły dopiero teraz. Wobec tego, że morski urząd otrzymał od ministerstwa byłej dzielnicy pruskiej polecenie sprzedaży konopi po cenie o 20 proc. niższej od ceny rynkowej, kierownik morskiego urzędu rybaków, zapytał rybaków, jaką cenę uważają za rynkową, gdyż giełda poznańska zakomunikowała urzędowi morskiemu, że cena wynosi 1.000 marek za funt. Po otrzymaniu tak od rybaków jak i z innych źródeł informacyj, ustalono cenę sprzedaży po 150 marek za funt. — Fakt przeto, że morski urząd rybacki sprzedaje artykuł po cenie 150 marek za funt wtedy, gdy na innych rynkach ten sam artykuł napotyka się po cenie 1.000 marek, dementuje zasadniczo wszelkie zarzuty paskarstwa.

Ministerstwo byłej dzielnicy pruskiej i morski urząd rybacki działają wspólnie w zakresie zaopatrzenia rybaków wraz z organizacjami rybackiemi i innemi zajmującymi się rybołostwem (jak naprzykład Pomorska Izba Rolnicza). W miarę zwrotu i ustalenia się tych organizacyj zamierza ministerstwo byłej dzielnicy pruskiej stopniowo przekazać im te agendy w zakresie zaopatrywania rybaków i fundusze, które na to posiada.

Rada Ligi Narodów przy pracy

BADANIE SPRAWY GÓRNOŚLĄSKIEJ.

Genewa, 31 sierpnia (PAT). Od specjalnego korespondenta. Dzisiaj we środę nie odbędzie się żadne posiedzenie Ligi ani sesji zwyczajnej, ani nadzwyczajnej. **Członkowie Ligi badają w dalszym ciągu dokumenty, dotyczące Górnego Śląska i studjują sprawę procedury.** Sprawa ta będzie prawdopodobnie omawianą na najbliższem posiedzeniu Rady Ligi, które odbędzie się we czwartek o godz. 4 popołudniu.

WAŻNA NARADA.

Genewa, 31 sierpnia (PAT). Od specjalnego korespondenta). Po wtorkowem posiedzeniu Rady Ligi **Balfour i Bourgeois odbyli naradę** w pałacu Ligi, trwającą dwie godziny. Do narad tych przywiązują wielką wagę.

ZACHOWANIE SIĘ NIEMCÓW.

Genewa, 31 sierpnia (PAT). Od specjalnego korespondenta). Dobrze poinformowane koła niemieckie w Szwajcarji utrzymują, że **nietylko oficjalni, ale nawet i nieoficjalni delegaci niemieccy nie przybędą bez specjalnego zaproszenia Rady Ligi Narodów.** Jak wiadomo, Rada Ligi nie zadecydowała jeszcze, czy Niemcy mają być zaproszeni do przedstawienia Radzie swoich spostrzeżeń w sprawie Górnego Śląska.

KOMISJA JAPOŃSKO-CHIŃSKA NA G. ŚLĄSKU.

Bytom, 31 sierpnia (PAT). **Nowa zagraniczna komisja,** której członkami są między innymi **przedstawiciel Japonji i przedstawiciel** Chin, odbywa obecnie podróż po G. Śląsku celem **zaznajomienia się ze stosunkami narodowościowemi.** Komisja ta bada teraz stosunki **w obwodzie przemysłowym.**

Różne prace Rady Ligi Narodów.

Genewa, 30 sierpnia (PAT). Od specjalnego korespondenta). Rada Ligi odbyła dziś rano pierwsze posiedzenie 14-tej zwyczajnej sesji, pod przewodnictwem Wellingtona Koo. **Nowy prezydent** złożył gratulację swemu poprzednikowi, Ishiemu z powodu znakomitego wywiązania się z zadań, jakie nastręczało to stanowisko i wyraził **nadzieję, że prace dotyczące Górnego Śląska, prowadzone w dalszym ciągu pod przewodnictwem Ishiego, będą uwieńczone powodzeniem.**

Po referacie Balfoura przyjęto pod gwarancję Ligi warunki zawarte w artykułach traktatu wersalskiego, a dotyczące **ochrony mniejszości narodowych na Węgrzech.** Sprawozdanie Whitea ustala, że na rzecz komisji **dla zwalczania epidemji** złożono 127 tysięcy funtów szterlingów, z czego komisja wydała 110.000 f. szt. — **Sytuacja w Polsce co do epidemji jest o wiele lepsza niż w zeszłym roku.**

Po wyjaśnieniach dodatkowych sekretarza Ligi, Drumonda, wyrażono żywe zadowolenie z powodu znakomitych wyników walki z epidemjami w Polsce.

Radjotelegrafja a prasa

Ponieważ z chwilą demobilizacji przechodzą i pewne urządzenia radjotelegraficzne, a mianowicie pewne stałe stacje radjotelegraficzne w ręce władz czy instytucyj cywilnych, należałoby zastanowić się, jaki udział otrzymać ma prasa w tych urządzeniach. Zastanowić się należy tembardziej, że radjotelegrafja oddaje znakomite usługi prasie zagranicznej, a i u nas usługi te nie mogą być lekceważone. Jednak zawsze prawie w momencie większych zmian — a takim jest obecnie przekazywanie pracy stałych stacyj radjotelegraficznych czynnikom, które dotychczas pracą tą się nie zajmowały, zachodzi obawa pewnego zastoju, jeżeli nie uwsteczniania. Obawa ta jest może i dlatego także uzasadniona, że w naszej kwestji posiadamy w Polsce bardzo znikomą ilość specjalistów. Nie wystarczy tu bowiem być znawcą radjotelegrafji, nie wystarczy być dziennikarzem lub posiadać żyłkę dziennikarską; potrzebne jest i jedno i drugie.

Wiadomości prasowe, wysyłane przez stacje radjotelegraficzne podzielimy sobie dla orjentacji na następujące kategorje: 1) komunikaty „c q". 2) komunikaty rządowe, 3) komunikaty korespondentów prasowych, 4) komunikaty giełdowe.

Komunikaty prasowe „cq" są obok komunikatów adresowanych rządowych, najdawniejszą formą, w jakiej przesyłane były wiadomości prasowe. Przed kilku laty, w początkach wojny światowej nie było jeszcze komunikatów korespondentów prasowych, ani też nie rozsyłano na drodze radjotelegraficznej kursów giełdowych do publicznej wiadomości. I nic dziwnego; radjotelegrafja bowiem wtedy pod wyłącznym nadzorem państwa, które utrudniało korzystanie z urządzeń radjotelegraficznych instytucjom prywatnym.

Komunikaty „cq" były i są redagowane przez władze państwowe, zazwyczaj biura prasowe Ministerstwa spraw zagranicznych. Dlatego też noszą one piętno rządowe, są tendencyjne. W ciągu wojny przekonano się także o niezmiernem znaczeniu propagandy politycznej za granicą. Komunikaty „cq" były coraz bardziej tendencyjne, tak, że w niektórych państwach stały się one przy sprężystej organizacji jednym z najważniejszych sposobów propagandy. Śledzono skrzętnie głosy prasy zagranicznej i wiadomości prasowe „cq" innych wrogich państw i powtarzano je natychmiast w swoich komunikatach „cq". Przekręcano tendencyjnie wiadomości o nieprzyjacielskich narodach, posyłano w ten sposób w świat wręcz kłamliwe wiadomości, podobnie jak się to robi w prasie „gadzinowej". Ale skutek był groźniejszy dla nieprzyjaciela. Zanim bolszewicka gazeta dotarła do Ameryki, a bodaj tylko do Niemiec, sporo upłynęło czasu. Tymczasem fale elektromagnetyczne znalazły się momentalnie w Niemczech; usłużny telegrafista siedzący przy aparatach odbiorczych, zapisał momentalnie i skrzętnie ich znaczenie, a odpowiednie czynniki rozesłały je po dziennikach. W tym względzie celowały i celują dwa przedewszystkiem państwa: Niemcy i bolszewicka Rosja.

Propaganda taka jest obecnie w Niemczech nieco na mniejszą prowadzona skalę, może wskutek sprytnej interwencji koalicji, pod pozorem warunków technicznych. Tak ilość słów wysyłanych codziennie w komunikatach „cq", jak i ilość wysyłających stacyj zmniejszyła się w Niemczech o połowę. Dzisiaj tylko dwie stacje radjotelegraficzne niemieckie nadają komunikaty prasowe: Nauen i Eilveso, pierwsza koło Berlina, druga koło Hannoveru. Nauen nadaje obecnie dwa razy dziennie komunikaty prasowe dla Europy, t. zw. „Nachrichtendienst", w objętości około 700 słów dziennie w języku niemieckim. Poza informacjami, które już w żaden sposób nie nadają się do propagandy, roją się to komunikaty od tendencyjnych wiadomości o nieprzyjaznych Niemcom narodach (obecnie na pierwszem miejscu Polska i Francja), wiadomości niekiedy zupełnie fałszywych. Lwią część tych komunikatów stanowią jednak przedstawianie w jak najlepszem świetle stosunków u siebie, szczególnie stosunków gospodarczych.

Francja nie znajduje się w tem położeniu, aby ta antyfrancuska propaganda wyrządzała jej większą jakąś szkodę. Inaczej przedstawia się jednak ta sprawa w stosunku do nas. Sądzę, że mimo iż jedna z naszych stacyj odpowiada na tendencyjne wiadomości i oszczerstwa niemieckie o stosunkach polskich, jest ta kwestja traktowana za mało poważnie. Nie jesteśmy niestety nawet poinformowani o tem, kto zużytkowuje i w jakim zakresie nasze odpowiedzi radjotelegraficzne w tej sprawie. — Oprócz wspomnianych komunikatów „cq", Nauen nadaje jeszcze podobnie jak i Eilvese wiadomości prasowe dla Ameryki, a Nauen także takież wiadomości dla Rosji.

Jakżeż ciekawie wyglądają agitacyjne komunikaty prasowe „cq", wysyłane przez Bolszewję. Gdybyśmy znali obecną Rosję bolszewicką tylko z prasowych komunikatów „cq", musielibyśmy wierzyć, że jest to kraj najidealniejszy na świecie. Nie tylko dobrze tam pod względem materialnym, ale i duchowym. Kwitnie przemysł, handel. Produkcja kolosalna. Chęć pracy nieokiełznana niczem. — Agitacyjne komunikaty „cq" wysyłane są przedewszystkiem przez dwie stacje rosyjskie w Moskwie i Sierpuchowie koło Moskwy. Wysyłane są w objętości kilku tysięcy słów dziennie w najrozmaitszych językach w rosyjskim, niemieckim, francuskim, angielskim, włoskim. Inne stacje powtarzają prasę moskiewską dla dalszych okolic, jak n. p. Czelabińsk dla Syberji.

Komunikaty „cq" innych państw są więcej objektywne, więcej służą informacji, aniżeli niemieckie i bolszewickie. Francja wysyła swe wiadomości „cq" przez stacje w Paryżu, Lyonie i Bordeax. Komunikaty paryskie przeznaczone są przedewszystkiem dla Europy, zaś wysyłane z Lyonu i Bordeaux dla Ameryki i kolonij w Azji i Afryce. Ale ponieważ we Francji rozstrzyga się dzisiaj wiele kwestyj o znaczeniu powszechnem, posiadają wszystkie te wiadomości pierwszorzędne znaczenie informacyjne dla każdego. Noszą też one przeważnie informacyjny charakter. Trafiają się jednak i artykuły propagandy, przedstawiające przedewszystkiem rozwój życia ekonomicznego we Francji i jej kolonjach. — Dzienna objętość komunikatów francuskich „cq" wynosi około 2000 słów.

(C. d. n.)

E. Stamm.

Na wniosek Imperjalnego postanowiono powołać specjalną komisję dla zbadania prawnego znaczenia art. 18 paktu o Lidze, dotyczącego sprawy rejestrowania traktatów. Wobec tego, że Estonja, Łotwa i Litwa wniosły podanie o załatwienie ich na członków Ligi, Rada poleciła nieustającej komisji dla spraw wojskowych, morskich i żeglugi powietrznej zbadać sytuację w tych państwach, mianowicie stwierdzić, czy stosunki w nich są zgodne z warunkami ustalonemi przez Ligę w zakresie spraw morskich i żeglugi powietrznej. Rada zajmowała się dalej sprawą międzynarodowego układu, dotyczącego wysp Alandzkich i nieumieszczenia na nich fortyfikacyj.

Na Górnym Śląsku

WEZWANIE UCHODŹCÓW DO POWROTU. Bytom, 31 sierpnia (PAT). Komisja międzysojusznicza wydała urzędowe wezwanie do wszystkich uchodźców z Górnego Śląska obu narodowości do powrotu do swych siedzib i do [illegible] zajęć. Odezwa wskazuje na to, że już od dwóch miesięcy spokój i porządek na Górnym Śląsku jest przywrócony. — Wszystkie władze na Górnym Śląsku otrzymały nakaz umożliwienia uchodźcom powrotu do domu. Uchodźcy, jak podaje odezwa, znajdują się pod specjalną opieką komisji międzysojuszniczej.

ZASTĘPCA JEN. GRATIER. Paryż (EE). Prasa tutejsza stwierdza, że jen. Naulin objął komendę wojsk koalicyjnych chwilowo w zastępstwie jen. Gratier.

LITWINI MYŚLĄ O WŁASNEJ WALUCIE. Kowno, 31 sierpnia (PAT). Rząd kowieński zamierza wprowadzić własną walutę litewską, ponieważ marka niemiecka pociąga za sobą [illegible] rząd litewski części długów i zobowiązań niemieckich.

Antagonizmy wewnętrzne w Niemczech

Londyn (EE). Prasa londyńska zapatruje się bardzo poważnie na wewnętrzne położenie w Niemczech, w których przyszło do formalnej walki między monarchistami a socjalistami. — Walka ta może sprowadzić nieobliczalne następstwa polityczne.

Berlin (EE). Przywódcy niemieckich partyj socjalistycznych twierdzą, że rząd niemiecki zdecydowany jest wystąpić z całą stanowczością przeciwko obecnej anarchji politycznej. — Wszelkie zakusy reakcyjne będą stłumione w zarodku. Stanowcza większość narodu nie da się już obecnie obałamucić przedstawicielom systemu monarchistycznego dawno już zbankrutowanego, a który już tyle nieszczęść sprowadził Niemcom.

Berlin (EE). Rząd powziął inicjatywę do zalegalizowania walki domowej między stronnictwami prawicowemi a lewicowemi. Rząd zamierza przedsięwziąć w przyszłości do [illegible] prywatnych [illegible] oddziałów [illegible] celem [illegible] naród [illegible].

Berlin (EE). Policja śledcza aresztowała dotychczas 4 osobników podejrzanych o zamordowanie Erzbergera.

Berlin (EE). W wtorek odbyło się posiedzenie Banku Rzeszy w sprawie najbliższej raty należytości odszkodowaniowej płatnej na rzecz koalicji w końcu sierpnia. Rata ta wynosi miljard marek niemieckich w złocie. Bank wyrównał ją za pośrednictwem [illegible] dolarowych, sprzedanych na sumę 68 miljonów dolarów.

Berlin (EE). Przedstawiciele robotniczych związków zawodowych oświadczyli kanclerzowi Rzeszy, że oddają rządowi 2 miljony zorganizowanych robotników dla obrony republikańskiej formy państwa i demokratyzacji życia publicznego.

Niemcy zabezpieczają sobie dostęp do Rosji.

Ryga (EE). W ostatnim czasie zawarto tutaj układ kolejowy pomiędzy Niemcami, Łotwą i Litwą, dotyczący [illegible] ruchu [illegible], jak również [illegible] Na zasadzie układu tego przejeżdżać będą w przyszłości pociągi [illegible] państw wzajemnie [illegible] bez konieczności poddawania się dotychczasowej kontroli i przeładowania. Niemcy będą wysyłały bezpośrednie pociągi do Rygi, Dźwińska, Libawy, i kilku innych jeszcze miejscowości. Z Rygi będą [illegible] Rosji. Pociągi łotewskie i litewskie przeznaczone do Niemiec, będą miały dostęp [illegible] Królewca, Malborga, Tylży, Wystruci itd. Układ powyższy utrwala oczywiście gospodarczy jak i polityczny wpływ Niemiec w krajach nadbałtyckich.

LOUCHEUR ZADOWOLONY. Paryż (EE). Przedstawicielowi »Liberté« oświadczył Loucheur, że jest zadowolony z wyników konferencji wiesbadeńskiej. Sądzi on, że umowa zostanie rychło i bez żadnych trudności i przeszkód ratyfikowana.

Sprawa zachodnich Węgier.

Wiedeń (EE). Według ostatnich wiadomości wręczył przedstawiciel koalicji rządowi węgierskiemu terminowe ultimatum, żądające natychmiastowego wycofania wszystkich band i wojsk węgierskich z zachodnich Węgier. Komitaty zachodnie mają być opróżnione na zasadzie traktatem w Trianon linji demarkacyjnej. Nota [illegible] węgierski odpowiedzialnym za ewentualne niespełnienie tych żądań.

Praga (EE). Prasa tutejsza donosi, że pomiędzy rządem wiedeńskim a praskim panuje zupełna zgodność zapatrywań co do wydarzeń w zachodnich Węgrzech.

Protest Bułgarów przeciw rozbrojeniu

Sofia, 31 sierpnia (PAT). W stolicy i innych miastach odbyły się demonstracje, protestujące przeciwko rozbrojeniu Bułgarji w myśl postanowień traktatu.

Nowe plany pięcioletnich seminarjów nauczycielskich.

Na mocy reskryptu Ministerstwa Oświecenia wprowadziło Kuratorjum Okręgu Szkolnego Lwowskiego we wszystkich państwowych i prywatnych seminarjach nauczycielskich w Małopolsce począwszy od 1 września br. nowe plany pięcioletnich seminarjów nauczycielskich. Przejściowo plany te obowiązują na kursie I, II, III. Frekwentanci kursu IV ukończą swe studja jeszcze według starych planów. W przyszłym roku szkolnym 1922/3 powstanie przeto jednoroczna przerwa w dostarczeniu sił nauczycielskich w Małopolsce, ale zato inne dzielnice, w których seminarja w tym czasie [illegible] do pełnego rozwoju, tych sił dostarczą.

Ukończenie szkoły powszechnej (7 lat nauki) lub niższego gimnazjum daje prawo wstępu do seminarjum. Pierwsze trzy kursy dają ogólne wykształcenie, które wypełnia się w dalszych dwóch latach; ostatnie dwa lata nauki, tj. kurs IV i V dają przedewszystkiem wykształcenie zawodowe. Największą ilość godzin na 4 i 5 kursie zajmują przedmioty pedagogiczne: psychologja, pedologja, pedagogika i historja wychowania, po 6 godzin tygodniowo na kursie czwartym i piątym, następnie metodyka, dydaktyka wraz z ćwiczeniami w nauczaniu po 6 godzin tygodniowo na kursie IV, a 7 godzin na kursie V. Z języków obcych po 2 lub 3 gogodziny tygodniowo może być wprowadzony język niemiecki, francuski lub angielski.

Jako nowy przedmiot wchodzi nauka o Polsce współczesnej z nauką obywatelstwa, zaś geografję uzupełniono geologją i anatomją z fizjologją. Duży nacisk położono na wykształcenie muzyczne: 4 godziny tygodniowo na kursie piątym, oraz na ćwiczenia cielesne, rozszerzone do trzech godzin tygodniowo na wszystkich kursach. Roboty ręczne, jak slojd, kartoniarstwo, introligatorstwo, wypełniają plan trzech pierwszych kursów. Ogółem plan godzin zajmuje na pierwszym kursie 35 godzin, na drugim 36, trzecim 36, czwartym 36, piątym 35, razem 178 godzin tygodniowo.

Obecny plan zbliża się przeto do postulatów nauczycielstwa, które długie lata walczyło o gruntowniejsze i wyższe swoje wykształcenie. W praktyce jest to wykształcenie więcej zaokrąglone od gimnazjalnego, odda człowieka wszechstronnego do służby publicznej. Z chwilą uregulowania płac nauczycielskich i podniesienia stanu nauczycielskiego do ludzkiej godości, zmieni się także jakość młodzieży. Odczuwa się dopływ młodzieży zdolniejszej, która nowym planom podoła.

W obecnych stosunkach ekonomicznych wykształcenie seminarjalne, mimo, że obejmuje 5 lat nauki, jest droższe od gimnazjalnego, czy realnego. Aparat książkowy, muzyczny, malarski, rysunkowy, gimnastyczny, wynosi znaczne sumy. Dziś struna do skrzypiec kosztuje 100 Mkp., a strun takich zużyje uczeń przeciętnie 20 w roku; jedna farba wodna 12 mkp. itd. To też rząd nasz, chcąc podnieść oświatę w kraju, musi młodzieży seminarjalnej przyjść z wydatną pomocą stypendyjną, winien stworzyć odpowiednie warsztaty pracy w zakładach nauczycielskich, jak obfite bibljoteki, laboratorja, gabinety, sale gimnastyczne, pracownie rysunkowe itd.

Nowy plan nauki w seminarjach nauczycielskich nie przewiduje nauki gospodarstwa wiejskiego. Znika przeto ta bolączka dwutypowych seminarjów chłopskich i miejskich. Słowem, reforma seminarjów nauczycielskich w znacznym stopniu załatwia bolączkę społeczną. Plan zmierza ku wyżynom.

Nauczycielstwo zapewne w dążeniach swoich nie spocznie. Dążyć ono będzie dalej, by studja seminarjalne dały mu wstęp na uniwersytety. I wtedy będzie można powiedzieć, że osiągnięto ideał kultury, gdy ludzie z najwyższemi studjami pracować będą nad wychowaniem i wykształceniem elementarnem. Dusza dziecka, psychologiczny i intelektualny rozwój młodzieży wymaga głębokich studjów, wymaga gruntownej nauki, rzetelnego przygotowania pedagogicznego. Społeczeństwo nasze przywykło do tego, że dziecko zbyć można byle czem, bo to jest dziecko. Niedoceniało także zawodu nauczycielskiego. Stąd pisarz gminy miał większe znaczenie od nauczyciela. Zapominało, że dziecko, to wielka psychologiczna tajemnica, to przyszły twórca państwa. Chcąc z dziecka wykuć człowieka, trzeba niepospolitego rzeźbiarza. Tym niepospolitym rzeźbiarzem ma być nauczyciel wychowawca, a więc trzeba mu otworzyć wrota do źródeł nauki.

Wł. Mazur.

Nowa taryfa pocztowa.

Według rozporządzenia ministerstwa poczt i telegrafów z dnia 18 sierpnia 1921 obowiązuje od dnia 1 września 1921 r. w obrocie krajowym, a w obrocie zagranicznym od 15 września 1921 r. nowa taryfa pocztowa, telegraficzna i telefoniczna, na ogół znacznie wyższa od obecnej, która znosi 1) należytość za polecenie przy nadaniu listów wartościowych, 2) ulgową opłatę za paczki z książkami, oraz 3) należytość od wartości przy doręczaniu paczek wartościowych. Najważniejsze postanowienia nowej taryfy opiewają:

WEWNĘTRZNA TARYFA POCZTOWA.

1) Listy zwykłe: a) obrót miejscowy do wagi 250 gramów — 10 mk.; b) obrót zamiejscowy do wagi 20 gramów 10 mk., do wagi 250 gramów 20 mk., urzędowe ponad 20 gr. do 2000 gr. 20 mk.

Kartki pocztowe: a) pojedyncze 8 mk., b) z odpowiedzią 16 mk. 3) Kartki widokowe i świąteczne, zawierające pozdrowienia lub inne formy grzeczności ujęte najwyżej w pięciu wyrazach 5 mk. 4) Druki zwykłe do wagi 50 gramów 2 mk., do wagi 100 gr. 4 mk., do wagi 250 gramów 10 mk., do wagi 500 gr. 20 mk., do wagi 1000 gramów 30 mk., urzędowe ponad 1000 gr. do 5000 gr. — 30 mk.

5) Czasopisma: Opłatę za czasopisma wraz z ewentualnem doręczeniem oblicza się procentowo od miesięcznej lub kwartalnej miejscowej ceny prenumeraty (bez doręczenia) i pobiera w gotówce ryczałtem z góry. Opłata wynosi: I. za czasopisma, wychodzące najmniej 6 razy w tygodniu bez względu na wagę: a) przy dwurazowem wydawnictwie dziennem i dwukrotnej wysyłce 14%, najmniej jednak miesięcznie 15 mk.; b) przy jednorazowej wysyłce 10% najmniej jednak miesięcznie 10 mk.; II. za czasopisma, wychodzące wogóle rzadziej niż czasopisma grupy I., których pojedynczy egzemplarz przekracza wagę 25 gramów 7%, najmniej jednak miesięcznie 5 mk.; III. za czasopisma pod II., których pojedynczy egzemplarz nie przekracza wagi 25 gramów — 4% najmniej jednak miesięcznie 0'50 mk.

6) Przekazy: do 500 marek — 10 mk., do 1000 mk. — 15 mk., do 2.500 marek — 30 mk., do 5.000 mk. — 50 mk., do 10.000 mk. — 100 mk., do 15.000 mk. — 135 mk., do 20.000 mk. — 170 mk., do 25.000 mk. — 200 mk. 7) Listy wartościowe: Za listy wartościowe zamknięte (opieczętowane przez nadawcę): a) należytość za list zwykły do 20 gramów — 10 mk., do 250 gramów — 20 mk., należytość za list urzęd. ponad 20 gr. do 2000 gr. — 20 mk., b) należytość od deklarowanej wartości za każde 1000 mk. lub część tychże 25 mk. Za listy wartościowe otwarte (przeliczone) pobiera się należytość od wartości w podwójnej wysokości. 8) Paczki: do wagi 1 kg. — 30 mk., do wagi 5 kg. — 100 mk., do wagi 10 kg. — 200 mk., do wagi 15 kg — 300 mk., za każde dalsze 5 kg. — 100 mk.

Polecenie przesyłek pocztowych 15 mk. Za doręczenie pospieszne (przez umyślnego posłańca): przesyłek listowych oraz zawiadomień o nadejściu listów wartościowych, przekazów i paczek — 50 mk. Należytości przy odbiorze: za doręczenie w okręgu miejscowym a) listy wartościowe: za każde 1000 mk. lub część tychże 10 mk.; b) przekazy pocztowe: za każde 1000 mk. lub część tychże 5 mk.; c) przekazy P. K. O. do 500 marek — 5 mk., do 1000 mk. — 10 mk., za każde dalsze 1000 mk. — 5 mk.; d) paczki bez podanej wartości: do wagi 1 kg. — 10 mk., do wagi 5 kg. 20 mk., do wagi 10 kg. 50 mk., do 15 kg. 75 mk., do 20 kg — 100 mk.

Za skrytki lub przegródki (zastrzeżenie odbierania na poczcie) miesięcznie: a) dla przesyłek listowych i gazet — 200 mk.; b) dla przesyłek pod a) i listów wartościowych oraz przekazów — 500 mk.; c) dla paczek [illegible] 1000 mk. Opłatę pod b) i c) pobiera się tylko tam, wskazane przesyłki doręcza się do domu, np. przekazy z pieniądzmi, paczki, listy wartościowe itd. Za wszystkie przesyłki adresowane »poste restante« opłata dodatkowa 10 mk. Składowe za paczki za każdy dzień zwłoki i za każdą paczkę 50 mk. Należytość za wniesioną reklamację od każdej przesyłki 20 mk.

ZAGRANICZNA TARYFA POCZTOWA.

1) Listy (bez ograniczenia wagi): do wagi 20 gramów — 25 mk., za każde dalsze 20 gramów — 12'50 mk. 2) Kartki pocztowe a) pojedyncze — 15 mk. b) z odpowiedzią 30 mk. 3) Druki zwykłe (najwyższa waga 2 kg.) za każde 50 gramów — 5 mk. 4) Czasopisma wysyłane bezpośrednio przez redakcje: za każde 50 gramów — 2'50 mk. 5) Polecenie przesyłek listowych 25 mk. 6) Zwrotne poświadczenie odbioru (recepis zwrotny): a) przy nadaniu 25 mk., b) po nadaniu — 50 mk. 7) Należytość za wniesioną reklamację — 50 mk. 8) Za doręczenie pospieszne (przez umyślnego posłańca) 50 mk.

WEWNĘTRZNA TARYFA TELEGRAFICZNA.

Opłata za telegram w obrocie wewnętrznym składa się z opłaty od wyrazu i taksy zasadniczej. 1) Telegramy zamiejscowe i miejscowe zwykłe: a) opłata od wyrazu — 10 mk.; b) taksa zasadnicza 30 mk. Telegramy miejscowe pilne z zapłaconą odpowiedzią ze sprawdzeniem i o kilku adresach niedopuszczone. 2) Telegramy zamiejscowe pilne (D): a) opłata od wyrazu — 30 mk.; b) taksa zasadnicza 90 mk. 3) Zapłacona odpowiedź (Rp): opłata od ilości wyrazów na odpowiedź i taksa zasadnicza — 30 mk. 4) Zapłacona odpowiedź pilna (Rpd): opłata za telegram pilny i taksa zasadnicza — 90 mk. 5) Telegramy prasowe: opłata od wyrazu o 50% niższa i taksa zasadnicza 5 mk. 6) Telegramy prasowe Polskiej Agencji Telegraficznej: opłata od wyrazu 2 mk. i taksa zasadnicza 5 mk.

Od Administracji.

Celem uregulowania nakładu, prosimy o możliwie najwcześniejsze odnowienie prenumeraty. Warunki prenumeraty zamieszczone są w nagłówku dziennika.

KRONIKA.

Kraków, 1 września.

DALSZE CEGIEŁKI WAWELSKIE ufundowali: 651-szą 39 pułk piechoty strzelców lwowskich, 652-gą 5 dywizja piechoty, 653-cią Ludwik Chrząszcz z Graboszyc, 654-tą Ludność powiatu łańcuckiego z drobnych składek w sierpniu 1921 i 655-tą Oficerowie i szeregowi szpitala wojskowego w Zamościu, — wpłacając po 30 (?) mk. za cegiełkę.

Jeszcze 10 cegiełek, a suma w tej drodze zebrana dosięgnie 26 miljonów marek polskich. Dzięki rozbudzonej przez cegiełki ofiarności publicznej restauracja Wawelu postępuje planowo i spokojnie naprzód, pozwalając na gromadzenie kosztownych materjałów budowlanych i bez uszczerbku dla finansów rządowych. Dodatnie strony tej akcji są tak wielkie, że powinny chyba zamilknąć głosy nielicznych zresztą malkontentów i estetów, którzy woleliby widzieć raczej zrujnowany Wawel bez cegiełek, niż odnowiony z cegiełkami. Do tych malkontentów zwraca się Kierownictwo odnowienia Zamku z prośbą o przysparzanie mu funduszów bezinteresownych i anonimowych, a Kierownictwo z największą chęcią odrzucać będzie w tejże wysokości ofiary cegiełkowe we wszystkich wypadkach, gdy zachodzić będzie podejrzenie, że [illegible] ofiarodawcy jedynie o reklamę. Co do wysokości kosztów cegiełki, to te rzeczywiście muszą być podniesione, i nastąpi to od 1 stycznia 1922 roku w tym stosunku, w jakim podrożeją do tego czasu materjały i robocizna.

Z KOMISJI TEATRALNEJ. Onegdaj odbyło się posiedzenie komisji teatralnej pod przewodnictwem wiceprez. Rollego, na którem załatwiono szereg spraw bieżących, związanych z rozpoczęciem sezonu dramatu w teatrze miejskim im. Słowackiego.

CZYTELNIA MUZEUM PRZEMYSŁOWEGO. Z dn. 1 września br. czytelnia zostaje otwartą dla publiczności w godzinach jak poprzednio, tj. od 10 do 1 po południu i od 5 do 9 wieczór. Zbiory muzealne zwiedzać można w niedziele i święta od godziny 10 do 1 po południu za opłatą 10 mk.

KANDYDACI DO MIĘDZYN. TRYBUNAŁU SPRAWIEDLIWOŚCI. Tel. z Genewy: 91 kandydatów z 37 krajów zaproponowano do chwili obecnej na sędziów Trybunału Nieustającego Sprawiedliwości Międzynarodowej, który będzie miał siedzibę w Hadze, w skład którego wejdzie 11 sędziów i 4 zastępców. Dalsze kandydatury napływają w dalszym ciągu. Kandydaci nie proponowani są przez ich własne kraje, lecz przez obce, co zgodne jest ze statutem trybunału. Tem się tłumaczy obecność aż czterech kandydatów ze Stanów Zjednoczonych. Wszyscy oni zostali zaproponowani przez obce kraje. Góruje wśród nich senator Root, którego kandydaturę postawiła Francja. Drugim ważnym kandydatem jest Gustaw Ador, były prezydent federacji szwajcarskiej. Obok niego ważnym kandydatem jest inny Szwajcar, mianowicie prof. Huber, kandydat Austrji. Wśród kandydatów górują dwóch Polaków: prof. Halban i Rostworowski. W liczbie kandydatów znajdują się według narodowości Francja, między innymi Bourgeois, dwóch Włochów, trzech Anglików, trzech Czechów, dwóch Rumunów, dwóch Finlandczyków, dwóch Austrjaków, dwóch Belgów, 2 Jugosłowian. Oprócz tego po jednym kandydacie z Norwegji, Szwecji, Danji, Holandji, Szwajcarji, Hiszpanji, Portugalji, Grecji, Indji, Kanady, południowej Afryki, Japonji, Chin, Brazylji, Argentyny, Panamy i Chili. Zgromadzenie Ligi Narodów dokona wyboru sędziów podczas swojej najbliższej sesji wrześniowej.

AKADEMICY DO FRANCJI. We wrześniu wyrusza do Francji wycieczka naukowa studentów wyższych uczelni polskich, z każdego zakładu naukowego, tj. uniwersytetów, politechnik i akademji górniczej wyznaczono po jednym słuchaczu, wycieczka odbędzie się na koszt rządu francuskiego, który życzy, żeby młodzież polska zaznajomiła się z naukowemi zakładami francuskiemi. Wycieczka odbędzie się pod protektoratem ministerstwa oświecenia.

ZEZWOLENIE NA PASIENIE BYDŁA. Magistrat uwzględniając brak paszy dla bydła, postanowił zezwolić na pasienie bydła do końca obecnego sezonu na całym obszarze toru powyścigowego. Bliższych wyjaśnień udziela, jakoteż ewent. zgłoszenia przyjmuje wydział Ia magistratu, oficyny II p. Nr 33 w godzinach od 11—1.

WYSTAWA MASZYN I NARZĘDZI ROLNICZYCH Zapowiedziany w swoim czasie pokaz maszyn i narzędzi rolniczych, mających zastosowanie w gospodarstwach zarówno większych jak i drobnych i zorganizowany przez małopolskie Towarzystwo rolnicze, odbędzie się w Podgórzu-Płaszowie pod Krakowem w szopach filji Wojskowego Okręgowego Zakładu Gospodarczego, mieszczących się tuż przy stacji kolejowej Podgórze-Płaszów. Pokaz trwać będzie przez 3 dni 5, 6 i 7 września. Szopy będą otwarte dla zwiedzającej publiczności w godzinach od 9 rano do 1 po południu i od 3 do 8 wieczorem. Pokaz połączony będzie z demonstracjami, które odbywać się będą bądź w szopach, bądź na przyległych do nich polach obszaru dworskiego w Woli Duchackiej. Dojazd z Krakowa koleją albo tramwajem (od przystanku piechotą 10 minut). Pokaz ten przyczyni się niewątpliwie do rozpowszechnienia udoskonalonych maszyn i narzędzi, które w wysokim stopniu ułatwiają pracę w gospodarstwach rolnych.

Z URZĘDU WALKI Z LICHWĄ. Wskutek doniesienia na Stanisława Jagłę, Dąbrówki 6, przeprowadziły organa tut. Urzędu walki z lichwą rewizję u tegoż, przyczem zabrano mu 2 walizy i 2 pakiety tytoniu wagi 40 kg. Tytoń ten przywoził J. z Poznania i magazynował go w celach spekulacyjnych.

Za lichwę mieszkaniową ukarano Mechela Branda grzywną 25.000 mk.

ZE SZKOŁY DZIENNIKARSKIEJ WOLNEJ WSZECHNICY POLSKIEJ. W szkole dziennikarskiej przy wolnej wszechnicy polskiej w Warszawie odbywać się będą w rozpoczynającym się roku akademickim w związku z wykładami nauki administracji i polskiego prawa administracyjnego ćwiczenia administracyjne ze specjalnem uwzględnieniem potrzeb dziennikarstwa, które prowadzić będzie prof. T. Hilarowicz. Ćwiczenia te będą miały za zadanie wyrobienie w słuchaczach umiejętności osądzenia codziennego materjału publicystycznego, parlamentarnego (mowy, interpelacje i dyskusje sejmowe w sprawach administracyjnych) i kronikarskiego, (notatki, dotyczące spraw administracji publicznej) z punktu widzenia zasady legalności i celowości w administracji.

MIEJSKI TEATR: OPERA, OPERETKA. Odnowiony budynek przy ul. Rajskiej zwłaszcza odnośnie do głównej jego części, tj. samej sali teatralnej, budzi wielkie zadowolenie u wszystkich, którzy go oglądali. Zwiększenie wysokości sali, zupełne jej przemalowanie, wprowadzenie prawdziwego morza światła elektrycznego, zniesienie garderób w sali, przybudowanie gustownego westybulu, podniosło zasadniczo i niezmiernie korzystne wrażenie estetyczne. Prawdziwą sensacją jest pozyskanie sławnego baletmistrza petersburskiej i wileńskiej opery nadwornej Jerzego Kikszta. Popyt na bilety okazał się już w pierwszym dniu otwarcia kasy zamawiań ogromny. »Hrabina«, której przedstawienie odbędzie się dnia 3 września, będzie powtórzoną 4 i 5 września br.

Z TEATRU »BAGATELA«. We czwartek »Ich czworo« G. Zapolskiej które wypełnia codziennie widownię, ustąpi w piątek miejsca komedji R. Bracco pt. »Prawdziwa miłość« w reżyserji i interpretacji p. Kowackiego i p. Olskiej, nadto wystąpią pp. Gerajska, Żelawski, Wesołowski i inni. Abonamenty w kancelarji od 5—7 wieczór.

OPERETKA W »NOWOŚCIACH«. Z powodu powodzenia »Kapłanki ognia«, operetka ta ukaże się na repertuarze przez cały bieżący tydzień aż do niedzieli włącznie. W przygotowaniu najnowsza operetka Roberta Stolza »Taniec szczęścia«. Dyrekcja przystępuje do wystawienia tej nowości z wielkim nakładem. Melodyjna muzyka Stolza będzie z pewnością bardziej popularną w Krakowie jak »Dziewczę z Holandji«.

DYREKCJA PAŃSTWOWYCH KURSÓW NAUCZYCIELSKICH W KRAKOWIE zawiadamia, że wpisy dodatkowe na kurs roczny i dwuletni odbędą się od 2 do 5 września od godz. 9 do 12. Od kandydatów zgłaszających się na kurs roczny wymagany jest ukończony 18 rok życia i skończona szkoła średnia. Warunkiem przyjęcia na kurs dwuletni jest 17 rok życia i świadectwo VI klasy szkoły średniej. Studja na kursach są bezpłatne. Uczniom niezamożnym i pilnym może być przyznane stypendjum. Podania o przyjęcie zwracać należy do dyrekcji państwowych Kursów nauczycielskich w Krakowie, ul. św. Marka 34, parter. Ustnych informacyj udziela się w kancelarji Zakładu codziennie między godziną 10—12. Rok szkolny rozpocznie się dnia 1 września 1921 r. nabożeństwem w kościele SS. Dominikanek o godz. 8½ rano.

NIEZROZUMIAŁA KONFISKATA. Z Wielkich Dróg donoszą nam: W dniu 30 bm. na dworcu kolejowym tutejszym policja państwowa dokonała konfiskaty masła, nabiału i różnych produktów, wiezionych przez włościan do Krakowa rannym pociągiem. Zaniepokojeni zapytują, na jakiej zasadzie organa policyjne dokonały tej konfiskaty, gdyż na odnośne zapytania żołnierze policyjni nie dawali żadnych wyjaśnień.

OBŁAWA POLICYJNA. Podczas wczorajszej obławy policyjnej aresztowano 20 osobników podejrzanych.

ODWOŁANIE DONIESIENIA. Odnośnie do notatki pt. »Miła służba« w Nr 199 »Nowej Reformy« prosi nas Kat. Zajączkowska za pośrednictwem tut. policji o zamieszczenie tą drogą odwołania swego doniesienia na czeladnika Alfreda Bobka, co miało, wedle niej, nastąpić wskutek nieporozumienia.

ŚLEDZTWO WSTĘPNE. Sąd okręgowy karny w Krakowie prosi nas o zamieszczenie następującej notatki: W tut. sądzie toczy się śledztwo wstępne przeciw Wiktorowi Feuerlichtowi, lat 27, rodem z Baranowa, rel. mojżeszowej, żonatemu, zamieszkałemu w Krakowie przy ul. Augustjańskiej, o czyny karygodne, popełnione w ten sposób, że pobierał od kupców większe kwoty, które miał we Wiedniu wpłacić do rąk dostawców, tam zamieszkałych, kwoty te sobie jednak przywłaszczył, tłumacząc poszkodowanym, że władze celne takowe mu odebrały. Poszkodowani zechcą donieść o wypadkach oszustwa sądowi okręgowemu karnemu w Krakowie oddział śledczy XI.

SMUTNY POWRÓT Z LETNISKA. Rachela Gruenborg kupcowa zam. Paulińska 22, doniosła, iż przy powrocie do Krakowa w drodze na dworzec kolej. skradziono jej kosz z garderobą i bielizną wartości 20.000 mk. O kradzież tę podejrzywa znanego na bruku krakowskim złodzieja Mordkę Goldmanna, którego w tym czasie widziano w Rabce.

MIŁA SŁUŻĄCA. Władysław Gumplowicz, urzędnik kolejowy, Brzozowa 12, doniósł tut. policji, że służąca jego Władysława Borycsko, lat 18 z Słotwiny, otrzymała od niego kilkudniowy urlop, celem wyjazdu do rodziny. Przy tej atoli sposobności zabrała swemu pracodawcy obuwie jego wartości 10.000 mk.

WYŁUDZENIE. Chaim Hirschfeld, pośrednik zam. w Wieliczce, pobrał od firmy Kuczmierczyk przy ul. św. Anny 3 w czerwcu br. 15.000 mk. na dostarczenie 60 litrów wódek, poczem się więcej nie pokazał.

ZAMIAST CUKRU — PIASEK. Niejaki Franciszek Lech, lat 24, z Mędrzechowic, zaoferował kupcowej Fanny Hirsch, Blich 3, dostawę cukru. Po przyjęciu przez H. oferty zjawił się L. u niej z torbą cukru, za który H. zapłaciła 3200 mk. Po odejściu L. skonstatowała H. z przerażeniem, że pod cienką warstewką cukru w torbie znajduje się piasek. Nie dając jednak za wygraną, puściła za L. w pogoń i dognała go rzeczywiście koło teatru miejskiego, gdzie złapanego oddała w ręce policji.

USIŁOWANE WŁAMANIE. Aresztowano Salomona Rubinsteina, lat 24 z Tarnopola w chwili, kiedy usiłował włamać się do sklepu Pinkasa Wiesnera, Dietlowska 40.

SPECJALISTA OD ŻYDOWSKICH NACZYŃ ŚWIĄTECZNYCH. Aresztowano Jana Frasia, lat 70, znanego złodzieja z Podgórza, za kradzież żydowskich t. zw. »pejsacznych« naczyń świątecznych, wartości około 200.000 mk. na szkodę Bernarda Glasera i Fani Nauger, zam. przy ul. Legjonów 4.

KRADZIEŻE KOLEJOWE. Aresztowano Ludwika Weissa, lat 26 z Krakowa i Wolfa Kleinera, lat 29 z Podgórza, za kradzieże na dworcu kolejowym.

Aresztowano Reginę Tomczak, lat 71 z Wróblowic za kradzież na dworcu kolejowym pudła z garderobą na szkodę kupca Pinkusa Monderera.

DONIESIENIE O KRADZIEŻY. Edmund Oraczewski, zam. św. Teresy 1, doniósł tut. policji, iż skradziono mu z mieszkania damską garderobę wartości 30.000 mk.

OSZUSTWO MILJARDOWE CZEKAMI AMERYKAŃSKIEMI. Przed kilku dniami urząd śledczy policji państwowej w Krakowie otrzymał informację, że w naszem mieście jest w obiegu znaczna ilość fałszywych czeków amerykańskich. Podczas śledztwa zeznał Jan Toboła, kierownik działu amerykańskiego przy filji banku wiedeńskiego w Krakowie, że jeden z fałszowanych czeków znajduje się w kantorze wymiany Holzera w Sukiennicach. Holzer, badany przez organa śledcze, zeznał, że w maju br. zgłosił się do jego kantoru N. Lednicer i ofiarował mu do wymiany czek amerykański Nr 549405, opiewający na 323 dolary. Holzer czek zrealizował, a następnie odesłał go do Ameryki. Po niejakimś czasie zwrócono Holzerowi go z dopiskiem, że czek jest fałszywy. Sfałszowanie czeku polegało na tem, że sprytni oszuści wywabili chemicznie nazwisko faktycznego posiadacza czeku, oraz dopisali jedną cyfrę tak, że czek opiewający pierwotnie na 23 dolary, po sfałszowaniu przedstawiał wartość 323 dolarów. Holzer zwrócił się z pretensjami do Lednicera, który odpowiedział mu, że czek nabył od Scharfa, zamieszkałego w Kalwarji. W toku dalszych dochodzeń wyszło na jaw, że fałszywemi czekami obracali rozmaici izraelici w całej zachodniej Małopolsce. W aferę tę między innymi wmieszani są: Schluessel z Nowego Sącza, Volkmann właściciel mleczarni w Nowym Sączu, N. Pipersberg z Makowa, Nissen Langer z Podgórza, oraz szereg pośredników, którzy skupowali czeki od chłopów w rozmaitych wsiach zachodniej Małopolski. Śledztwo wykazało, że w podobny sposób jak czek znaleziony u Holzera, fałszowano cały szereg czeków, dopuszczając się miljardowych malwersacyj. Są pewne dane, że fałszerze czeków dolarowych, mieli także w Ameryce swoich wspólników, którzy wysyłali czeki, opiewające na niskie kwoty, łatwo nadające się do fabrykacji. Dalsze dochodzenia, które budzą uzasadnioną sensację, są w toku.

Z kraju i ze świata.

STRAJKI W WARSZAWIE. (Tel.) Dnia 31 sierpnia o godz. 8 rano pracownicy, którzy pracowali pod przymusem przy maszynach wodociągowych, opuścili pracę przy jednej z maszyn starego systemu. Dał się uczuć w mieście częściowy brak wody.

Sytuacja na kolejkach podjazdowych nie uległa zmianie. Pracownicy zastanawiają się nad odpowiedzią, udzieloną przez zarząd kolejek. Komisja mająca za zadanie ustalenie ceny wytycznej za artykuły pierwszej potrzeby przy komisarzu rządu, prowadzi swoje prace w przyspieszonym tempie. Dotychczas ustalono ceny na chleb i nabiał. Przewidywaną jest zmiana w ustaleniu cen mięsa.

DOROŻKI SAMOCHODOWE W WARSZAWIE. W niedzielę ubiegłą ukazały się na mieście po raz pierwszy dorożki samochodowe z taksometrami. — Opłata za jazdę jest zbyt wygórowana. Np. z ul. Danilowiczowskiej 10 przez ul. Bielańską przed gmach Teatru Wielkiego taksometr wykazał 150 mk., a następnie do Belwederu aż 800 mk. Dorożki taksometrowe różnią się od innych samochodów kolorem czerwonym oraz że szofer i pomocnik jego obaj są w mundurach.

POWRÓT DZIECI POLSKICH Z ŁOTWY. Poselstwo polskie w Rydze wysłało 28 sierpnia do Warszawy 37 dzieci narodowości polskiej, które dotychczas wychowywały się w ochronkach łotewskich, gdzie groziło im wynarodowienie. W Warszawie dziećmi zaopiekuje się ministerstwo pracy i opieki społecznej.

WYROKI ŚMIERCI. Biuro prasowe min. spraw wojsk. komunikuje: Wyrokami sądów wojskowych skazani zostali na karę śmierci przez rozstrzelanie: I por. gorz. p. ul. Jan Letyński za zbrodnię zabójstwa z chęci zysku, kpr. Kazimierz Federowicz za napad rabunkowy, cyw. Józef Marcikowski za szpiegostwo, ponadto za rabunek i zabójstwo trzech osób: cyw. Anton. Łaszkiewicz, cyw. Roman Mesteroneк i cyw. Mikołaj Akńcntycz. Wszystkie wyroki powyższe wykonano.

KURS ROCZNY NAUCZYCIELSKI WYCHOWANIA FIZYCZNEGO rozpocznie się z dniem 1 października br. w studjum wychowania fizycznego uniwersytetu poznańskiego według planu, przesłanego ministerstwu oświecenia celem udzielenia absolwentom kursu prawa nauczania ćwiczeń cielesnych w szkołach średnich i seminarjach nauczycielskich. Zajęcia kandydatów codzienne (6 godzin dziennie). Podania, zaopatrzone w świadectwo dojrzałości (szkoły średniej lub seminarjum nauczycielskiego), metrykę chrztu, dowodzącą wieku 18—30 lat, świadectwo zdrowia, świadectwo moralności lub poświadczenie szkoły lub urzędu, w którym kandydat pracuje, ew. dowody pracy w sokolstwie lub harcerstwie i krótki życiorys należy skierować do dyrekcji Studjum. Liczba miejsc ograniczona.

Na podstawie poświadczenia przyjęcia na kurs nauczyciele i nauczycielki szkół państwowych mogą otrzymać urlop roczny płatny. Pewna ilość kandydatów nauczycieli i harcmistrzów ma być umieszczoną i żywioną przez wojskowość za zwrotem własnych kosztów.

O UNIWERSYTET ŻYDOWSKI W WILNIE. Organ demokratów żydowskich w Wilnie »Unser Tag« domaga się założenia uniwersytetu żydowskiego w Wilnie. Pismo to pisze między innemi:

»Nigdy nie wyzbędziemy się myśli, aby Wilno, całe żydowskie Wilno, Jerozolima Litwy, kolebka wielkich żydowskich ruchów kulturalnych, nie miało swego żydowskiego uniwersytetu. I nigdy nie zadowolimy się resztkami z pańskiego stołu, które obiecują nam rzucić w formie jakiegoś lektoratu, o ile będzie on miał dostateczną ilość słuchaczy.

»Pierwszym krokiem ku budowie żydowskiego uniwersytetu w Wilnie musi być nasze kategoryczne żądanie uruchomienia od przyszłego roku szkolnego kilku katedr żydowskich w uniwersytecie obecnym, jako to: dla wiedzy żydowskiej i literatury, oraz języka żydowskiego i filologji itp.

»Niech się senat akademicki nie troszczy o słuchaczy: chęć do wiedzy i oświaty jest jeszcze dość silna w narodzie żydowskim i braku słuchaczów dla fakultetów żydowskich w Wilnie odczuć się nie da«.

FATUM NAD ZŁODZIEJEM. Ajent pol. Mulik aresztował w niedzielę nieodpowiadających jego przekonaniom Kazimierza Batowskiego i Franciszka Wojewodę, koło dworca kolejowego we Lwowie. W drodze na inspekcję Batowski wyrwał się eskorcie i wskoczył na parkan w ulicy Bema, lecz przechodzący dwaj kolejarze ściągnęli niefortunnego akrobatę na ziemię.

Podczas spisywania protokołu z nimi na inspekcji zjawił się szofer Jan K. ze Stanisławowa i poznał ku swemu niezmiernemu zdziwieniu w Batowskim tego »gościa«, który został w pociągu Lwów—Stanisławów oddany jemu w pieczę za »ściągnięcie« portfelu reemigrantowi amerykańskiemu. Przed stacją Łahicze wyskoczył jednak z pociągu na to, by zostać aresztowanym we Lwowie. Oprócz tego okazało się, że Batowski jest poszukiwany przez policję dla »wyrównania konta«. Batowski twierdzi, że podobnie pechowatego dnia nie miał jeszcze w swej praktyce.

HLINKA JEDZIE DO RZYMU. Tel. z Pragi: Biskupi słowaccy, oraz przedstawiciele katolików słowackich ze swym przywódcą Hlinką udają się pod koniec września do Rzymu.

KOMUNIŚCI RUSI PRZYKARPACKIEJ — jak tel. z Pragi — odbyli potajemnie kongres, który został udaremniony przez żandarmerję czechosłowacką. Dokonano szeregu aresztowań, między nimi byłego posła Surmnyi'ego.

OLBRZYMI STRAJK KOLEJOWY W AMERYCE. Tel. z Londynu: Nadeszły tu wiadomości, iż z powodu zniżki płac pracowników kolejowych w Ameryce, kolejarze zorganizowali w swym związku, rozpoczęli strajk, w którym bierze udział około 400.000 pracowników.

MIĘDZYNARODOWY KONGRES ASTRONOMÓW ukończył w Poczdamie obrady. W poniedziałek podejmował uczestników ucztą pożegnalną niemiecki minister oświaty w sali Bibljoteki państwowej w Berlinie. Imieniem gości przemawiał O. Hagen z watykańskiego obserwatorjum.

DUŃSKA EKSPEDYCJA ATLANTYCKA. Z Kopenhagi donoszą, że 30 bm. duńska ekspedycja naukowa atlantycka wyruszyła w drogę na parowcu „Danja". Ekspedycja obliczona jest na 10 miesięcy. Na czele stoi dr Schmidt, dyrektor laboratorjum w Karlsburgu. Na razie ekspedycja uda się na wody nowofunlandzkie celem dokonania tam badań. Koszta ekspedycji obliczają na około 700 tysięcy koron.

ZWYCIĘZCĄ W »LOCIE NAOKOŁO FRANCJI« został awiator francuski Poirée, który przebył przestrzeń 2.906 kilometrów w 37 godzinach 23 minutach i 40 sekundach.

ILE JEST SAMOCHODÓW NA ŚWIECIE? Ilość samochodów w obiegu w głównych państwach świata wynosi w br. (podług danych automobilowej Izby handlowej w Stanach Zjedn. Ameryki P.): Stany Zjedn. A. P. 9.211.295, Anglja 420.000, Kanada 403.111, Francja 202.500, Australja 78.000, Niemcy 75.000, Włochy 35.550.

ZIELONA MIĘDZYNARODÓWKA. W Paryżu odbył się w początkach b. m. kongres międzynarodowego związku organizacyj rolniczych, w którym uczestniczyli przedstawiciele dziesięciu narodów, przedewszystkiem Francji, Anglji, Włoch, Holandji a także Bułgarji i Węgier.

Celem kongresu — jak wyjaśnia budapesztański korespondent »Berl. Tageblattu« p. Teodor Berkes — było utworzenie międzynarodówki chłopskiej, złożonej z robotników wiejskich w przeciwieństwie do międzynarodówki proletarjatu miejskiego. W ten sposób powstałby z kół pracujących, na podstawie narodowej i religijnej oparty, front zielony obrońców własności prywatnej dla »zabezpieczenia spokoju i porządku oraz dla społecznego i materjalnego skonsolidowania« i do walki z czysto materjalnym międzynarodowym czerwonym komunizmem. Na razie założono biuro, dla dalszej organizacji związku, na czele biura tego stanął Francuz, dr Laland.

Niemcy udziału w kongresie nie wzięli, uzasadniwszy swą nieobecność niezałatwioną sprawą G. Śląska.

WYŁOWIENIE MIN NA MORZU PÓŁNOCNEM. Według doniesień »Morning Post« dowiadujemy się, że dopiero w tych dniach udało się ostatecznie oczyścić morze Północne od min. Wiadomo, iż po zawar

cie traktatu wersalskiego, państwa sprzymierzone utworzyły specjalny urząd przy marynarce angielskiej, który miał się zająć wszelkiemi sprawami, związanemi z wyłowieniem owych min. Urząd ten powołał do tej żmudnej i niebezpiecznej pracy 12.000 ludzi. Po dwóch latach pracy ludzie ci, pomimo licznych ofiar, doprowadzili stan morza Północnego do normalnego stanu. Dzięki pełnej ofiarności dla dobra ludzkości i poświęcenia pracy zdołano wyłowić 73.000 min, a tem samem ocalić życie wielu tysięcy ludzi.

WENUS CYRENEJSKA. Jak donoszą z Rzymu, w Cyrenajce (kolonja włoska w Afryce północnej, na wschód od Trypolisu), na miejscu starorzymskich kąpieli Cyrene, wykopano wspaniały posąg Wenus, znakomicie zachowany w całości. Według dzienników włoskich, jest to prawdziwe arcydzieło sztuki starorzymskiej.

Wykopaliska w Cyrenajce przysporzyły sztuce już wielu dzieł bardzo wybitnych, świeżo jednak wykopana Wenus jest najpiękniejszem dziełem sztuki starorzymskiej, tam wykopanem.

ZBIORY DZIEŁ SZTUKI HENRYKA E. FRICKA. Wspaniałe zbiory sztuki zmarłego bogacza amerykańskiego Henryka E. Fricka, stały się własnością publiczną wcielone do Muzeum narodowego w Nowym Yorku. Z tego powodu polecono ocenić je dwu najwybitniejszym w Ameryce rzeczoznawcom. Według ich obliczeń, zbiory te są warte 13 miljonów dolarów. Przed śmiercią ich właściciela, szacowano je na 50 miljonów, rzeczoznawcy wszakże zaznaczają, że ich cena przypadła na chwilę ogólnej depresji w cenach dzieł sztuki, musieli więc stosować się do cen bieżących.

Warto zaznaczyć dla charakterystyki bogaczów amerykańskich, że również zbiory dwu najsłynniejszych zbieraczów dzieł sztuki: Pierpont Morgana i Widenera przeszły po ich śmierci na własność publiczną.

REPERTUAR TEATRU »BAGATELA«:

Czwartek, 1 bm.: »Ich czworo«.
Piątek, 2 bm.: »Prawdziwa miłość«.
Sobota, 3 bm.: »Prawdziwa miłość«.
Niedziela, 4 bm. po poł.: »Ich czworo«; wieczorem »Prawdziwa miłość«.

REPERTUAR TEATRU »NOWOŚCI«:

Czwartek, 1 września, »Kapłanka ognia«.
Piątek, 2 września: »Kapłanka ognia«.
Sobota, 3 września: »Kapłanka ognia«.
Niedziela, 4 bm. po poł.: »Kapłanka ognia«, wieczorem »Kapłanka ognia«.
Poniedziałek, 5 bm.: »Gejsza«.

† **WIKTORJA OLSZANECKA**, b. nauczycielka w Rybnej i szkoły wydz. T. S. L. w Białej, przeżywszy lat 32, zmarła po długiej chorobie w dniu 25 sierpnia 1921 w Kościelisku pod Zakopanem, gdzie została pochowaną w dniu 27 sierpnia, o czem zawiadamia stroskana matka i rodzina.

W sprawie ubezpieczenia pensyjnego funkcjonarjuszy w służbie prywatnej

Nadsyłają nam następujące uwagi:

W dzienniku ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 lipca 1921 ogłoszona została uchwalona przez Sejm ustawodawczy „Ustawa z dnia 10 czerwca 1921 w przedmiocie zmiany przepisów ustawy z dnia 16 grudnia 1906 o ubezpieczeniu pensyjnem funkcjonarjuszy w służbie prywatnej i niektórych funkcjonarjuszy w służbie publicznej, która weszła w życie z dniem 1 sierpnia 1921 i obowiązuje na ziemiach Rzeczypospolitej Polskiej, które należały do b. państwa austrjackiego i węgierskiego, a zatem w Małopolsce, na Śląsku cieszyńskim oraz Spiszu i Orawie.

W ramach niniejszego artykułu nie mam zamiaru przedstawić szczegółowo zmienionych przepisów tej ustawy austrjackiej, pragnę jedynie zwrócić uwagę sfer interesowanych na jej bardzo niekorzystne dla nich postanowienia, ażeby zawczasu się nią zainteresowali i przesięwzięli kroki do jaknajszybszego znowelizowania.

Jakkolwiek austrjacką ustawę o ubezpieczeniu pensyjnem wobec obniżenia wartości pieniądza i idącej za tem drożyzny należało zmodyfikować w kierunku podwyższenia świadczeń pensyjnych, by przynajmniej częściowo swoje zadanie spełnić mogła, jednak zmiana tej ustawy powinna była nastąpić po dokładniejszem sprawy tej rozważeniu. Wprawdzie tempo, w jakiem ustawę tę uchwalono, możeby trochę było zmalało, ale to z pewnością wyszłoby tylko na korzyść ustawy, jak i niewątpliwie na korzyść osób ustawie tej podlegających.

Ustawa ta tak, jak ona została uchwalona, prowadzi przez centralizowanie ubezpieczenia emerytalnego w jednej instytucji do zrujnowania za jednym zamachem wszystkich od wielu lat istniejących emerytalnych urządzeń zastępczych. Postanawia ona bowiem, że obowiązkowi ubezpieczenia w Małopolsce, na Śląsku cieszyńskim oraz Spiszu i Orawie, można uczynić zadość tylko przez ubezpieczenie w Zakładzie pensyjnym we Lwowie, dawniej Towarzystwo wzajemnych ubezpieczeń urzędników prywatnych we Lwowie. Pozatem dozwala wprawdzie uczynić temu obowiązkowi zadość także w istniejących dotychczas zakładach zastępczych, ale tylko wtedy, o ile one zastosują się do warunków dla tych zakładów ustanowionych i uzyskają zatwierdzenie Ministerstwa pracy i opieki społecznej. Znosi zaś w zupełności t. zw. umowy zastępcze służbodawców z funkcjonarjuszami na podstawie statutów emerytalnych, przez władze zakładu umowy uznanych. Przewiduje wprawdzie ustawa możność przeistoczenia istniejących umów zastępczych w zakład zastępczy, jednak dla tych zakładów ustanawia takie warunki i przepisy wręcz niewykonalne, iż przypuszczać należy, że projektodawca chyba nie brał na serjo możliwości ani zastosowania się do tych warunków istniejących zakładów zastępczych.

I to zdaje się było z góry obmyślaną intencją projektodawcy, ażeby, bez względu na interesa instytucyj, mających u siebie emerytalne urządzenia zastępcze, jak niemniej bez względu na straty, jakie pracownicy, mający w tych urządzeniach zagwarantowane świadczenia pensyjne, poniosą wskutek przeniesienia ich ubezpieczenia do zakładu pensyjnego i zredukowania ich przyszłych świadczeń pensyjnych do norm ustawowych, stworzyć monopol dla jednej instytucji i w ten sposób, co nie może być celem ustawy socjalnej — uchronić ją przed katastrofą i ratować jej egzystencję, zagrożoną przez to, że jak to w uzasadnieniu asekuracyjno technicznem do projektu zmiany ustawy zaznaczono, koszta administracyjne w r. 1919 pochłonęły połowę premij (wkładek) emerytalnych, a w r. 1920 nawet całkowitą premję tak, że dla świadczeń emerytalnych nie było pokrycia.

To jednak nie usuwa zupełnie wątpliwości i pewności nie daje, czy nawet i przy tej reformie ustawy w przyszłości to samo się nie powtórzy i czy przy ewentualnym ponownym wzroście wydatków administracyjnych znajdzie się pokrycie dla zwiększonych w przyszłości nią świadczeń emerytalnych i czy ubezpieczoni w tej instytucji będą mogli być spokojni, że w razie ich niezdolności do pracy otrzymają takie świadczenia, na jakie przez całe lata płacili premję.

Z tych powodów uważam za konieczne zainteresować tą sprawą sfery interesowane, w szczególności Izby handlowe, gdyż ustawa ta przedewszystkiem dotyczy kupców i pomocników handlowych, wszelkiego rodzaju instytucje handlowo, przemysłowe i finansowe, jak również zainteresować wszelkie Związki pracowników tych instytucyj, wreszcie organizacje ziemiańskie i urzędników gospodarczych, gdyż i tych ona dotyczy, ażeby starały się rozwinąć najszerszą i energiczną akcję w celu sprowadzenia najszybszej nowelizacji tej ustawy.

Powstanie w Indjach.

Paryż (EE). Havas donosi, że **w całym obszarze, objętym powstaniem, oświadcza się ludność za zasadą Homerule.**

Sprawa irlandzka.

Rzym, 31 sierpnia (PAT). Donoszą z Londynu, że James Craig, prezydent ministrów Ulsteru, został **powołany w nagłych sprawach do Lloyda Georgea.**

Londyn (EE). **Gabinet irlandzki przyjął zaproszenie Lloyda Georgea do wzięcia udziału w dalszych konferencjach ugodowych w Londynie.**

Belfast, 31 sierpnia (PAT). **Podczas wczorajszych rozruchów było 6 zabitych i wielu rannych.**

Z Rosji.

AMERYKANIE W MOSKWIE.

Helsingfors (EE). **Amerykańska komisja kontrolna** przybyła do Moskwy pod przewodnictwem pułkownika Wiliama Haskella. Ma ona przeprowadzić dokładną kontrolę stosunków w Rosji i przygotować wszystko, co jest potrzebne **do rozpoczęcia bezpośredniej działalności ratunkowej.**

Ryga, 31 sierpnia (PAT). Przybył tu **statek niemiecki**, który przywiózł 9 tysięcy worków ryżu i 2 tysiące worków cukru dla głodnych w Rosji. Transport należy **do amerykańskiego Czerwonego Krzyża i amerykańskiej administracji pomocy.**

POMOC DLA PETERSBURGA.

Rzym, 31 sierpnia (PAT). Parowiec angielski »Easton Rove« odpływa **z Marsylji do Petersburga** ze środkami pomocy dla ludności stolicy Rosji.

SUBSKRYPCJA ANGIELSKA.

Horsea, 31 sierpnia (PAT). **Subskrypcje angielskie na reorganizację przemysłu rosyjskiego dają pomyślne wyniki.** Akcja pomocnicza dla Rosji jest utrudniona dywuznacznem stanowiskiem rządu sowietów. Anglja domaga się rzetelnych gwarancyj dla angielsko-rosyjskiego przemysłu.

NOULENS PREZESEM KOMISJI MIĘDZYNARODOWEJ.

Paryż (EE). Noulens, były francuski ambasador w Piotrogradzie został wybrany **prezydentem międzynarodowej komisji niesienia pomocy Rosji.** Komisja postanowiła przeprowadzać **bezwzględną kontrolę** całej działalności ratunkowej. Rząd sowietów podpisał konwencję gwarancyjną, wykluczającą nadużycia polityczne ze strony jego organów. Koalicja zaprotestowała przeciw rozwiązaniu przez sowiety wszechrosyjskiego Komitetu pomocy, przytem zagroziła wstrzymaniem swej działalności pomocniczej, gdyby rząd sowietów rozwiązania tego nie cofnął. Koalicja przestrzega wreszcie rząd sowietów przed jego zwodniczemi metodami działania, które mogą wtrącić naród rosyjski w otchłań katastrofy.

ŁOTWA NIEZADOWOLONA Z NANSENA.

Ryga, 31 sierpnia (PAT). Prasa łotewska atakuje Nansena **za zbyt wielką lojalność podczas pertraktacyj z bolszewikami.** Dzienniki przewidują, że współpraca amerykańskich komitetów Czerwonego Krzyża będzie niemożliwa i wzywają Nansena do wyrzeczenia się mandatu komisarza organizacji pomocy.

TRZYDZIEŚCI MILJONÓW GŁODNYCH.

Londyn (EE). Wedle ostatnich wiadomości prasy angielskiej **niebezpieczeństwo głodowe w Rosji** rozciąga się nietylko na prowincje, dotknięte bezpośrednio głodem, lecz i na sąsiednie, a to skutkiem zagrożenia ich przez bandy wygłodniałych uchodźców. »Daily Telegraph« ustala cyfrę potrzebujących pomocy w Rosji **na trzydzieści miljonów.**

SPISEK ANTYSOWIECKI.

Londyn (EE). »Times« donoszą z Petersburga, że czerezwyczajka wpadał na trop **szeroko rozgałęzionego spisku przeciwko sowietom.** — Rdzeniem spisku mają być marynarze floty bałtyckiej.

DLACZEGO ZLIKWIDOWANO KOMITET DLA GŁODNYCH.

Ryga, 31 sierpnia (PAT). Prasa łotewska omawia obszernie sprawę likwidacji Komitetu dla głodnych w Rosji. Zamknięcie tego komitetu dzienniki tłumaczą obawą bolszewików, aby nie stracili władzy. Bolszewicy natomiast motywują zamknięcie **działalnością antyrewolucyjną członków komitetu.**

Anglicy zaniepokojeni frontem Angory

Paryż (EE). Sztab armji kemalistów zaprzecza stanowczo pogłoskom, twierdzącym, **jakoby armji tej brakowało amunicji.**

Paryż (EE). **Angielskie koła w Konstantynopolu są żywo zaniepokojone niespodziankami frontu Angory, przechylającemi obecnie szczęście na stronę armji kemalistów.**

Hanower, 31 sierpnia (PAT). Według ostatnich doniesień paryskich, **ofensywa Greków doznała silnego wstrząśnięcia** przez odparcie prawego skrzydła greckiego na pustynię, gdzie według doniesień tureckich **zniszczono dwie dywizje greckie.**

Paryż (EE). **Wiadomości o klęsce prawego skrzydła greckiego pod Sakarją znajdują potwierdzenie.**

Kłopoty Hiszpanji.

Paryż, 31 sierpnia (PAT). Jak donoszą z Madrytu, **akcja powstańcza szczepu Rif rozszerza** się na okręgi Ceuty, Tetmanu i Gomery, gdzie zaatakowano, zresztą bez powodzenia, szczep Duarów, wiernych Hiszpanji. Według informacyj »Echo de Paris«, powstańcy rozpoczęli bombardowanie hiszpańskich pozycyj nadrzecznych.

Reforma rolna w Rumunji.

Bukareszt (EE). Rząd rumuński wydał **rozporządzenie, zapowiadające szereg zarządzeń, urzeczywistniających uchwaloną już przez parlament reformę rolną.** Rząd spodziewa się sprawę reformy rolnej posunąć znacznie naprzód do jesieni br.

Wiadomości naukowe, literackie i artystyczne

„WSCHÓD POLSKI", miesięcznik polityczny, poświęcony sprawom polskich ziem wschodnich, oraz polskiej polityki na wschodzie, wydawnictwo Towarzystwa Straży Kresowej. Wyszedł Nr 6 i 7 za miesiące czerwiec i lipiec. Duży tom 10-cio arkuszowy w dziale artykułowym zawiera następujące prace: Bolesław Strocki: Problemat przyszłej Rosji S. J.: W sprawie organizacji Kościoła Wschodniego w Polsce — Kazimierz Sochaniewicz: Sprawa rewindykacji archiwów i mienia kulturalnego Polski od Rosji — Antoni Zalewski: W sprawie polityki narodowościowej na Wołyniu. Władysław Studnicki: Kolonizacja i rozwój gospodarczy naszego Wschodu. St. Dargol: Emisarjusze emigracyjni na Litwie po roku 1831. H. Mościcki: Z korespondencji Murawiewa.

»MIESIĘCZNIK PRACY«. Zeszyt 1—5 »Miesięcznika Pracy«, który ukazał się obecnie na półkach księgarskich, zawiera, jak zwykle, materjał, dotyczący rynku pracy, kosztów utrzymania i cen, zarobków i warunków pracy, strajków, opieki społecznej itd. Poszczególne działy redakcja w dalszym ciągu rozszerza i udoskonala.

Z nowych tablic zwraca uwagę po raz pierwszy ogłoszone zestawienie, dotyczące zmian stanu zatrudnienia w marcu br. w porównaniu z grudniem r. 1920, na podstawie sprawozdań, nadsyłanych przez zakłady przemysłowe do Głównego Urzędu Statystycznego. Z tablicy okazuje się, iż liczba robotników zatrudnionych wzrosła w tym okresie o 6'7%. Wzrost ten był niejednakowy w poszczególnych gałęziach przemysłu (największy w przemyśle mineralnym — 15'7%, oraz włókienniczym — 9'3%), lecz niemal powszechny, gdyż tylko przemysł papierniczy wykazuje nieznaczącą zniżkę. Podobne zestawienia mają być ogłaszane stale, na razie co kwartał.

— Placówka. Dwutygodnik. Zeszyt XV. Sierpień 1921. Tak zwany pesymizm i optymizm, p. Ign. Grabowskiego. Jubileusz wielkiego pisarza czeskiego (Alojzy Irasek) przez A. B. Dostala. — „Pokrakowska pomsta" przez Adolfa Nowaczyńskiego (dokończenie). Cztery artystyczne dodatki przynoszą reprodukcje obrazów T. Axentowicza. Jako dodatek literacki „Gospoda posłów" pod redakcją R. Krajewskiego. W tekście poezje A. Porębskiego, I. Herbinnefa, M. Szuto-Gorzelaka, L. Podhorskiego — Okołowa, I. Birenmajera etc.

— Eugenja Żmijewska: „Car i unitka". Bibljoteka dzieł wyborowych. Warszawa. Bez daty. (r) Powieść oparta na temacie prześladowania unitów. Bardzo wierną unji unitkę Dosię umieściła autorka w instytucie Maryjskim w Warszawie. Jest to stworzenie z typu sentymentalno-religijnych, co nieprzeszkadza jej jednak zakochać się w carze Aleksandrze II, który jest dla niej „bardzo dobry" i obiecuje znieść prześladowanie unji; w zamian za te obietnice zyskuje jej miłość, zakończoną jak wszystkie carskie i królewskie miłości — nadzieją na potomstwo. Kochali się oboje bardzo czule i bardzo niedługo, bo pokazało się, że car nie mógł zawrzeć morganatycznego małżeństwa, gdyż miał inną kochankę, dawniejszą, która przeszkodziła — prawem dawności. Do intrygi należał adjutant cara von Waldau, protestant, który sam zakochał się w Dosi, ale wobec zakochanego cara nie śmiał się przyznać do tej zbrodni. Zawiadomił więc starą kochankę cara o jego zalotach i romans przerwał. Chciał się ożenić z Dosią, chociaż przy nadziei — adjutanci carów i królów nie bywali wybredni, ale Dosia odrzuciła tę świetną propozycję — i utopiła się. W ten sposób autorka pozbawiła tron rosyjski pretendenta.

Drugorzędne figury — przełożonych, popów, pokojówek i ukrytych unitek — poza szablon nie wychodzą. Stosunek pięknej unitki do cara i flirt przedwstępny okazują cara w postaci naiwnego młodzieńca, który prowadzi rozmowy ze swoją przyszłą ofiarą jak żak, nie znający świata i ludzi. Dialogi zakochanych są płaskie i pospolite — niewątpliwie z winy cara. W części romansowej powieść przesycona czułostkowością patriotyczną i romantyczną, a znane aż do przesytu sceny rewizji żandarmskich na granicy i bohaterowie tych scen przedstawieni są blado i pozbawieni plastyki z winy systemu rosyjskiego.

Po przeczytaniu otrzymuje się wrażenie, że powieść jest pisana nie bez celu dydaktycznego — ażeby uchronić młode pensjonarki od niepotrzebnych romansów i od złych następstw. To nadaje powieści cechę bardzo moralną i patrjotyczną, ale nie poprawia słabej powieści.

Nowe książki:

Mieczysław Smolarski: Warneńczyk. Powieść (Kraków 1921).

Wład. Marjan Borowski: Wykład psychologji ogólnej w zastosowaniu do wychowania. Część I. Psychologja Poznania. Wyd. drugie. Warszawa. Arct.

Feliks Koneczny: Dzieje Rosji od najdawniejszych do najnowszych czasów. Wydanie skrócone. Warszawa. Wydawnictwo M. Arcta.

Marja Weryho: Cztery pory roku w pogadankach z dziećmi w domu i w ochronie. IV. Lato. Warszawa. Wydawnictwo M. Arcta.

P. Ledoux: 50 lekcyj przygotowawczych z nauk przyrodniczych. Przełożyła Marja Arct-Golczewska. Część II. Ziemia uprawna i świat roślinny. Część III i IV. Zwierzęta i człowiek. Wyd. trzecie z 82 rysunkami. Warszawa. Wydawnictwo M. Arcta.

Leopold Kronenberg: Poezje Bydgoszcz. Nakładem wydawnictwa „Nowe tory".

Dział ekonomiczny.

PRZYWÓZ WYROBÓW ŻELAZNYCH Z GÓRNEGO ŚLĄSKA. Izba handlowa i przemysłowa w Krakowie zawiadamia, iż wedle informacji Naczelnej Władzy na Górnym Śląsku znajdują się tamże znaczne zapasy wyrobów żelaznych i stalowych, które po rozstrzygnięciu sprawy górnośląskiej można będzie wywozić do Polski za walutę polską po stosunkowo niskich cenach.

Do wyrobów tych należą: Maszyny i części składowe maszyn, walcowane wyroby żelaza i stali, spajane i walcowane rury, lane rury do kanalizacji, łańcuchy okrętowe, kotły parowe i części składowe do kotłów, zbiorniki z blachy, części składowe do lokomotyw i wagonów, koła, osie, bandaże, specjalne sorty stali, stal narzędziowa, żelazo do wyrobu drutu, śruby i gwoździe, towary żelazne, płyty metalowe różnego rodzaju, blacha stalowa, cynk, blacha cynkowa, glejta ołowiana i kable żelazne.

Przedsiębiorstwa interesowane zechcą przeto aż do chwili załatwienia sprawy Górnego Śląska powstrzymać się od zakupywania tych wyrobów zagranicą wzgl. zmniejszyć zakupy do ilości nieodzownie potrzebnych.

ULGI PASZPORTOWE NA TARGI WSCHODNIE. Ministerstwo spraw zagranicznych poleciło wszystkim polskim zagranicznym placówkom konsularnym udzielania 50 prc. zniżki przy opłatach za wizy paszportowe dla uczestników Targów Wschodnich. Konsulat jeneralny w Opolu otrzymał polecenie wydawania szczególnych, ulgowych wiz paszportowych Górnoślązakom, udającym się na Targi Wschodnie.

AMERYKAŃSKO-POLSKA IZBA HANDLOWO-PRZEMYSŁOWA. Statut Amerykańsko-Polskiej Izby handlowej i przemysłowej w Warszawie został już zatwierdzony. Pierwsze walne zgromadzenie organizacyjne Izby odbędzie się z początkiem września br.

TARGI WILEŃSKIE. Stowarzyszenie kupców i przemysłowców wileńskich, oraz przedstawiciele wileńskich sfer przemysłowych i władz zwołali zebranie celem omówienia projektu urządzenia targów wileńskich, wzorowanych na targu poznańskim i lwowskim. Targi te będą miały na celu zaznajomienie polskich i zagranicznych sfer handlowo-przemysłowych z postępami w dziedzinie handlu i przemysłu wileńskiego. Projekt targów uzyskał ogólne uznanie zebranych, wobec czego większością głosów uchwalono urządzić targ w październiku br., poczem wybrano komisję organizacyjną, złożoną z 6 członków.

HANDEL Z ROSJĄ. W stowarzyszeniu kupców polskich w Warszawie odbyło się drugie posiedzenie Komitetu organizacyjnego Zrzeszenia dla handlu ze wschodem. Na posiedzeniu omawiano szeroko sprawę w regulowaniu stosunku rządu do mającej powstać organizacji. Wśród wielu wysuwanych projektów jednomyślnie prawie podkreślano, iż rząd powinien udzielić Zrzeszeniu należytej ochrony. Handel z Rosją jest handlem sui generis mającym podłoże polityczne, wymagającym specjalnych metod i środków. Zrzeszenie miałoby przedewszystkiem na celu słuszne i racjonalne ujęcie tego handlu, zapobiegałoby wprowadzeniu chaosu do naszego życia gospodarczego. Następne posiedzenie postanowiono odłożyć do czasu zebrania materjału dla prac organizacyjnych.

IMPORT MASZYN Z ZAGRANICY DO ROSJI. „Rosta" komunikuje: W ciągu lipca sprowadzono z zagranicy więcej maszyn rolniczych, niż w ciągu wszystkich ubiegłych miesięcy. Ogółem nadeszło 390 tysięcy narzędzi, pługów 21.000, kosiarek 1250.

KRASSIN O HANDLU ZEWNĘTRZNYM ROSJI SOW. Podług artykułu Krassina, zamieszczonego w »Prawdzie«, w ciągu roku 1921 przywieziono do Rosji sow. (w pudach): Od 18 kwietnia do 31 grudnia 1920 r. 5,223.357; styczeń 736.700; luty 1,602.400; marzec 623.000; kwiecień 2,113.800; maj 3,457.500; czerwiec 2,834.100; ogółem 11,367.500. Ogółem od 18-go kwietnia 1920 r. 16,590.857.

Autor pisze dalej: »Stosunki międzynarodowe ułożyły się teraz tak pomyślnie, że niema żadnych przeszkód do czynienia zakupów zagranicą. Co się tyczy eksportu, to prócz naszego obecnego ubóstwa, złej organizacji i komunikacji wielką w tej sprawie przeszkodą jest przedłużający się kryzys przemysłu europejskiego i brak zapotrzebowania surowców. Na zasadzie koncesji, które mają być przez nas udzielone, koncesjonarjusze zapewnią sobie, prawdopodobnie prawo wolnego wwozu niezbędnych maszyn i urządzeń fabrycznych z zagranicy, a także będą mieli prawo wywożenia części wyprodukowanych przez siebie towarów. W celu powiększenia kapitału zakładowego dla zakupu towarów za granicą komisarjat dla handlu zewnętrznego zamierza wydać dekret w sprawie zbierania surowców. Każdy urząd przemysłowy, który wniesie do komisarjatu handlu towar odpowiedni na eksport, każda kooperatywa i i organizacja miejscowa, która przygotuje pewną ilość odpowiednich produktów, otrzyma na zasadzie tego dekretu prawo zużytkowania na własne potrzeby i podług własnego uznania 20 proc. tej waluty zagranicznej, jaka będzie otrzymana za produkty.

Ważna jest kwestja dopuszczania osób prywatnych, a specjalnie cudzoziemców do zakupu i wywożenia produktów żywnościowych i surowców. Osoby takie mogą nabywać towary wyłącznie pod ścisłą kontrolą państwa. W niedalekiej przyszłości stanie na porządku dziennym nowe zagadnienie, mianowicie kwestja kredytu zagranicznego. Wystąpimy nietylko o udzielenie nam kredytu w towarach, lecz i w gotówce (Rusopress).

Wiadomości giełdowe.

Z GIEŁDY KRAKOWSKIEJ. W dziale akcyj przemysłowych panował wczoraj ruch dość żywy. Robiono jedenastoma gatunkami po kursach utrzymanych lub przeważnie prawie niezmienionych. W większych obrotach były »Zieleniewski« po kursie jednak słabszym, »Siersza górnicza«, zwyżkowe o dalszych 400 punktów, »Polska Nafta« (75). W obroty weszły także zaniedbywane w ostatnim czasie »Oikos« i »Pezet«.

Papiery handlowe nadal bez zainteresowania, obracano tylko »P. T. H.« po kursie niezmienionym. Z akcyj bankowych kupowano tylko efektywne sztuki »Przemysłowego«. Papiery procentowe bez ruchu.

Na rynku dewiz obroty minimalne z powodu zbyt małej podaży materjału przy wielkim popycie. Skutkiem postępującej systematycznie haussy obcych walut i dewiz, prócz spekulantów, gromadzących je, sfery przemysłowo-handlowe w przewidywaniu dalszej zwyżki regulują gorączkowo wszelkie swoje zobowiązania kredytowe, by uniknąć dalszych strat. Dolary posunęły się o dalszych 100 punktów, wypłaty na Berlin ½, Pragę 0'90, Wiedeń bez zmiany. Wypłaty na Paryż 220.

CEDUŁA KURSOWA GIEŁDY KRAKOWSKIEJ
z dnia 31 sierpnia 1921.

	ofiar.	żąd.
Bank Hipoteczny	700'—	800'—
Bank Małopolski	625'—	675'—
Ziemski Bank Kredytowy	600'—	700'—
Powsz. Bank Kredytowy S. A.	275'—	325'—
Bank ziem. dla kresów Łańcut	600'—	700'—
Polski Bank Przemysłowy I—IV	600'—	650'—
Transakcja		635'—
Polski Bank Przemysłowy V	550'—	600'—
Polskie Tow. handlowe	1000'—	1200'—
Transakcja	1080'—	1170'—
Handl. Spółka akc. »Impex«	400'—	450'—
»Polski Glob«	1200'—	1300'—
Żegluga Polska	500'—	550'—
Zieleniewski	7800'—	8600'—
Transakcja		8000'—
Warsz. Ska akc. bud. parow.	1400'—	1500'—
Transakcja		1450'—
»Lemiesz« fabryki maszyn roln.	6200'—	6400'—
»Trzebinia« fab. masz. i narz. rol.	3100'—	3300'—
Zakłady amunic. »Pocisk«	950'—	1050'—
»Auto-motor« fabryka samochodów	[illegible]	[illegible]
»Górka« fabryka cementu	8000'—	8200'—
Transakcja	8020'—	8100'—
Gal. akc. zakłady górn. Siersza	7500'—	7800'—
Transakcja	7800'—	7600'—
»Tepege« Tow. dla przedsięb. gór.	8100'—	8300'—
Transakcja		8150'—
Polska Nafta	2000'—	2300'—
Transakcja	2025'—	2225'—
Elektrownia w Sierszy	2100'—	2300'—
Transakcja	2200'—	2275'—
»Oikos« T. A.	4900'—	5100'—
Transakcja		5000'—
»Pezet« powsz. zakł. bud.	1000'—	1200'—
Transakcja		1100'—
Fab. przetw. tłuszcz. w Trzebini	3200'—	3400'—
Transakcja	3250'—	3260'—
»Krakus« Zjed. fab. przetw. wysk.	3000'—	3200'—
Fabryka porcelany w Ćmielowie	3500.—	3750.—
Fab. i raf. cukru w Chodorowie	2500'—	2700'—
Transakcja		2600'—

Waluty i dewizy:

	Kup.	sprz.		
Dolary St. Zjed.	2750'—	2850'—	2750'—	2850'—
Franki franc. transakcja				220'—
Marki niemieckie	31'50	33'50	32'50	34'50
Korony austr.	2'60	2'80	2'75	2'95
Korony czeskie	33'—	35'—	35'—	36'40
Transakcja				36'40

GIEŁDA WARSZAWSKA z 31 sierpnia. Obligacje Warszawy 6% z 1917 r. trans. 114'25—115, listy zastawne 4½% ziemskie za 100 marek trans. 90'30—89'50. 5% Warszawy trans. 490, żądano 492, poszukiwano 488.

Waluty: Dolary Stanów Zjedn. got. trans. 2855—2840, sprzedaż 2840, kupno 2760, franki francuskie czeki trans. 224, funty szterlingi czeki trans. 10700—10500, marki niemieckie gotówka trans. 33'95 sprzedaż 33'75, kupno 32'75, czeki trans. 33'75, Gdańsk czeki trans. 33'75—33'25.

Akcje Bank kredytowy warszawski 1—5 emisja 2800—2900. Bank zachodni 1500. Lilpop-Rau-Loewenstein 1—2 emisja 3375—3300. Rudzki 2325, 2 emisja 2265—2225—2230, Starachowice 7050—7000—7025, Tow. zakładów żyrardowskich 42500—43000. Handel i żegluga 1800—1850. Borkowski 1—6 emisja 1515—1540—1530. Firlej 700. Warszawska fabryka cukru 14100. Ostrowieckie zakłady 8325—8275. Polska Nafta 2300—2345. Przemysł drzewny i handel 1270—1280.

Odpowiedzialny redaktor:
MICHAŁ KONOPIŃSKI.
NAKŁADEM
WYDAWNICTWA „NOWEJ REFORMY"
Spółki z ogr. odp.

Nadesłane.

(Artykuły w tym dziale nie pochodzą od Redakcji)

†

Karol Uznański

obywatel m. Krakowa, majster ślusarski, przeżywszy lat 59, po długiej a ciężkiej chorobie, opatrzony św. Sakramentami, zasnął w Panu dnia 31 sierpnia 1921 r.

Wyprowadzenie zwłok z domu żałoby L. 21 przy ul. Łobzowskiej na miejsce wiecznego spoczynku nastąpi w piątek dnia 2 września o godzinie 3 po południu.

Na ten smutny obrzęd stroskana rodzina zaprasza Krewnych, Przyjaciół, Kolegów Zmarłego i Znajomych.

NABOŻEŃSTWO ŻAŁOBNE

odprawione zostanie w sobotę dnia 3 bm. o godz. 9.30 rano w kościele OO. Karmelitów na Piasku.

Zakład pogrzebowy »Concordia« J. Wolnego

Unieważnia się skradzioną kartę bezterminowego urlopu na nazwisko Piotra Kumal . 4654

Potrzebny historyk i fizyk — Łódź, gimnazjum żeńskie; Sienkiewicza 35. 4663 1 3

Fabryka piór strusich Markusa Reinholda przy ul. Grodzkiej 39 zawiadamia, iż jest na sezon bogato zaopatrzoną i przyjmuje wszelkie reperacje 4657

Skradzione dokumenty wojskowe na nazwisko Karol Wojtyga unieważniam. 4666

Pokój z utrzymaniem dla panienki z lepszego domu lub studenta. — Zapłata trochę w produktach, reszta w gotówce. Wiadomość: ul. Krowoderska 29, I p., oficyny. 4660

Nauczycielka z egzaminem państwowym, wdowa, przyjmie posadę na wsi lub w mieście do uczenia dzieci. Zgłoszenia: Chrustliński, Brzeszcze przez Oświęcim. 4675

Kamienic nadbudowę przeprowadza i wynajmuje w tychże lokale na biura, banki, mieszkania Biuro „Uczciwość“, Kraków, Podwale 3. 4677 1 4

Uzdolniona krawczyni z praktyką zagraniczną, bardzo dobrym krojem, szykiem i gustem, odrabiająca usje eganckie toalety a także przerabiająca najstarsze sukn e i kostjumy na najświeższe i eleganckie fasony, poszukuje prywatnych domów. — Zgłoszenia pod „J. H. 114“ przyjmuje Administracja „N. Reformy“. 4658

Zgubioną książeczkę wojskową na nazwisko Stanisław Urbanik z Wołowic, wystawioną przez P. K. U. Kraków, unieważnia się. 4679

Praczka poszukuje pracy po domach. Marjanna Wąsiołek, Podgórze, ul. Kącik. 4678

Française donne leçons de conversation. Reponse à l'administration sous **F. B.** 4683

Najwyższe ceny za garderobę męską, używaną, w lepszym i gorszym stanie płaci Schmens, Kraków, ul. Szeroka 22. 461 1 40

Dr Stanisław Lewicki

b. asystent Kliniki chorób kobiecych Uniw. lwow. ordynuje, jak co roku, w Krynicy, willa pod „Trąbką“. 2803 5 5

Wszelkie przybory szkolne, papier listowy, pocztówki artystyczne, albumy, ramki, portfele, karty do gry, poleca skład papieru i galanterji Michał Słomiany, Kraków, Sławkowska 24. 4404 6 10

Tarcice, deski bukowe 26, 40, 60, 80 i 105 mm, suche, zupełnie zdrowe, kilkaset m³ sprzedam zaraz. Zgłoszenia pod **„Tarcice“** okazicielowi kwitu do biura „Ruch“ Kraków, Szczepańska 9. 4519 4 5

Do sprzedania pługi

1 „W—D“ 80 K. M., 6-skibowy
1 „Praga“ 35—40 K. M., 5-skibowy.

Przedsiębiorstwo dla budowy i odbudowy maszyn

Nassenfeld i Klüger

Przemyśl, ul. Mickiewicza 7. 4544 6 10

Kursa języków

w Instytucie Ansona (Szewska 17)

rozpoczęte.

Przyjmuje się również zapisy na kursa korespondencji angielskiej, francuskiej i niem. 4577 3 10

Sukienki dla panienek i ubranka dla chłopców

oraz płaszczyki ma na składzie Związek pracy polskich kobiet, Kraków, plac Szczepański 3. — Tamże przyjmuje się zamówienia na wszelką konfekcję dziecięcą. — Wykonanie wzorowe, ceny przystępne. 4592 2 6

Poszukuję 2 lub 1 pokoju z kuchnią. Czynsz obojętny. — Wiadomość w biurze ogłoszeń M. Hupczyca, Kraków, Jagiellońska 7. 4618 2 2

Bieliznę męską

wykonuje szybko i po cenach przystępnych 4525 3 3

Pracownia „Róża“

Kraków, św. Filipa 23.

Kupuję garderobę męską, używaną, bieliznę i obuwie; płacę najwyższe ceny. Dobrowolski Kraków, ul. Mikołajska 10. 4523 4 20

Powozy półkryte na oliwnych osiach, używane wachlarze lakierowe; wózki nowe, resorowe, na oliwnych osiach, do sprzedania. — Wiadomość: Markfeld, Wielopole 5. 4573

Księgarnia katolicka

Kraków, ul. Florjańska 1 otrzymała na skład kilkanaście **ostatnich egzemplarzy** dzieł:

K. Bartoszewicz. Księga pamiątkowa Konstytucji 3 Maja. Cena 2 tomów 60 Mk.

K. Bartoszewicz. Antysemityzm w Polsce do końca XVII wieku. Cena 120 Mk.

K. Bartoszewicz. Najlepszy wybór pieśni narodowych w ozdobnej oprawie 100 Mk.

(Dzieła te oddawna są wyczerpane w handlu księgarskim). 2160

Buchalter - bilansista i korespondent z kilkuletnią praktyką, poszukuje zaraz posady w Krakowie lub na prowincji. Zgłoszenia pisemne pod „B. K.“ do Biura „Prasa“, Karmelicka 16. 46 6

SPECJALNE „MYDŁO DLA DZIECI“

wyrobu Dra Ihnatowicza

najdelikatniejsze i najlepsze w użyciu. do nabycia: w aptekach, drogerjach i perfumerjach

Sprzedaż hurtowna: we Filji, Kraków, Sukiennice 29. 4165 6 0

POZNAŃSKI BANK UBEZPIECZEŃ

TOWARZYSTWO AKCYJNE W POZNANIU

założony przez Bank Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu.

Kapitał zakładowy dziesięć miljonów marek polskich.

Mamy zaszczyt donieść, że otworzyliśmy w Krakowie **Oddział** Banku naszego na Małopolskę, którego kierownictwo powierzyliśmy naszemu dotychczasowemu inspektorowi

p. Stanisławowi Łagodzie.

Biura Oddziału znajdują się w Krakowie, przy **Rynku głównym l. 9** (Pasaż Bielaka).

Panów rastępców i łaskawą Klientelę ziemi Małopolskiej prosimy we wszelkich sprawach ubezpieczeniowych, dotyczących Banku naszego, zwracać się odtąd do naszego wymienionego Oddziału.

Poznań, w sierpniu 1921 r.

Poznański Bank Ubezpieczeń T. A.

Glinski. Dyrekcja: Dr Borne.

Powołując się na obok ogłoszenie Dyrekcji, polecam się łaskawej Klienteli do załatwienia ubezpieczeń **od ognia, od kradzieży z włamaniem, od szkód wodociągowych, od nieszczęśliwych wypadków i od prawno cywilnej odpowiedzialności** pod nader korzystnemi warunkami.

Kraków, w sierpniu 1921 r.

Rynek główny l. 9 (Pasaż Bielaka)

Stanisław Łagoda

dyrektor Oddziału Małopolskiego Poznańskiego Banku Ubezpieczeń. 4106 3 3

Poszukuje się wszędzie zdolnych zastępców za wysoką prowizją.

Podwyższenie taryfy tramwajowej.

Z dniem 1 września b. r. wchodzi w życie następująca taryfa tramwajowa:

I. Cena jednorazowej jazdy:

a) dla dorosłych . . . . Mkp. 20·—
b) dla dzieci i młodzieży szkolnej . . . » 2·—

Ulgi taryfowe:

II. Cena jednorazowej jazdy:

a) dla mieszkańców m. Krakowa . . . . Mkp. 10·—
b) dla urzędników i robotników . . . . » 5·—

Dla biletów wymienionych pod I. b) i II. a) i b) obowiązuje przymus legitymacyjny i zakupno biletów z góry. 4618

K. BUSZCZYŃSKI i SYNOWIE

HODOWLA NASION, BURAKÓW, WARZYW I ZBÓŻ

SPÓŁKA AKCYJNA

dawniej **K. BUSZCZYŃSKI i M. ŁĄŻYŃSKI**

Warszawa, Królewska 10, telef. 19735

Oddział w Krakowie, ulica Basztowa l. 17, telefon 1151

przyjmuje zamówienia na ozime zboża siewne:

żyto: oryginalne selekcyjne „KAŻMIERSKIE“
„ selekcjonowany odsiew „PETKUSKIEGO“
„ pierwsze i drugie odsiewy „PETKUSKIEGO“
pszenicę: oryginalną, selekcjonowaną „KONSTANCJĘ“
„ „ „ „WANDĘ“. 4440

TRYJEST

II. MIĘDZYNARODOWY JARMARK WZORÓW

od dnia 11 do 25 września 1921 r.

Najważniejszy rynek zbytu na Włochy, Jugosławję, Grecję, Egipt i Małą Azję. — Oficjalny ekspedytor na Polskę 4514

oraz informacyj udziela

Północne Towarzystwo transportowe i ekspedycyjne, Warszawa, Widok 6

NAJSTARSZA FABRYKA W KRAJU

J. A. BACZEWSKI

RAFINERJA SPIRYTUSU

FABRYKA LIKIERÓW I WÓDEK WE LWOWIE

poleca swoje znakomite

LIKIERY i WÓDKI

jakości przedwojennej.

Do nabycia w pierwszorzędnych handlach winno-kolonjalnych i restauracjach. 3377 2 2

ROK ZAŁOŻENIA 1782

SPÓŁKA AKCYJNA „MARMURY KIELECKIE“

Fabryka: Kielce, ul. 3 Maja

Zarząd:

Warszawa, ul. Żórawia 4a, m. 11.

Telefon 104-20. 4630 3 7

W Cieszynie Polskim osiadły kupiec 4620

szuka popłatnego zastępstwa

na Śląsk Polski. — Lokal i biuro ma w razie potrzeby.

Zgłoszenia pod znakiem: **„Niemiecka korespondencja“** przyjmuje Biuro ogłoszeń Rudolfa Pszczółki, Cieszyn Polski

NIEDOŚCIGNIONA

i pod każdym względem bez konkurencji jest amerykańska maszyna do pisania, marki 4631

ROYAL STANDARD.

Do nabycia tylko u firmy

„ROYAL“

Kraków, ul. Florjańska 49, Tel. 1577.

POLSKIE TOWARZYSTWO HANDLOWE

Kraków, ul. Sławkowska 1 4497 5 10

dostarcza wagonami

ŻELAZA

pochodzenia krajowego, przy krótkich terminach dostawy.

Świeży transport

ŁÓŻECZEK DZIECIĘCYCH

w wielkim wyborze — w fabrycznym składzie mebli

S. Manne — Kraków

ul. Szpitalna 6.

4437 3 3

Maszyny stolarskie

heblarki, piły, foczki i t. p.

kupię.

Zgłoszenia pisemne: B. Jankowski, Kraków-Dębniki, ulica Konopnickiej L. 1. 4680 1 4

PARCELĘ

pod budynek przemysłowy KUPIĘ.

Zgłoszenia pisemne: B. Jankowski, Kraków-Dębniki ulica Konopnickiej L. 1. 4681 1 4

L. F. 26231/21 4670

OGŁOSZENIE.

Państwowy urząd węglowy podaje do wiadomości, że ceny na wrzesień b. r. za węgiel i koks z Górnego Śląska i Karwiny, ogłoszone dnia 19 sierpnia 1921 r. w „Monitorze Polskim“, anulują się i od dnia 1-go września b. r., wobec znacznego podrożenia marek niemieckich i koron czeskich, będą liczone następujące ceny za węgiel i koks importowany za 1 tonnę franco wagon komora graniczna:

Węgiel górnośląski:	Gruby, Kostka	Mkp.	11.500·—
	Orzech I, II	„	11.000·—
	Orzech III, pospółka, grysik, groszek i drobny	„	7.500·—
	Miał	„	6.000·—
Węgiel karwiński:	Dla wszystkich gatunków	„	12.000·—
Koks górnośląski:	„ „ „	„	16.200·—
„ **karwiński:**	„ „ „	„	24.000·—

Odbiorcy węgla importowanego powinni najpóźniej do dnia 10 września b. r. uzupełnić wpłacone sumy za przydziały węgla i koksu, zgodnie z powyższemi cenami.

Fabryka papy, asfaltu Dr Niemczewski

Spółka z ograniczoną poręką w Krakowie

przeniosła swoje biuro do domu przy ul. Wielopole l. 15, Telefon 0141, a zarazem poleca: papę dachową i izolacyjną w najlepszym gatunku po przystępnych cenach. 4689 1 3

WILLĘ

z wolnem mieszkaniem i ogrodem

KUPIĘ.

Zgłoszenia pisemne: B. Jankowski, Kraków-Dębniki ulica Konopnickiej L. 1. 4682 1 4

Sklep z telefonem, w Śródmieściu

przy główniejszej ulicy w Krakowie, przyjmie do sprzedaży materjały i wyroby żelazne, metalowe, instalatorskie, blacharskie i t. p. — Zgłoszenia przyjmuje Skład fabryczny J. Tokara, Kraków, ul. św. Jana 10. Telefon Nr 574. 4598 3 4

ODLEWY DZWONÓW

wykonywa 4631 3 7

„BABBIT“

fabryka amunicji, armatur i odlewnia

CHOLEWIŃSKI i WĄSOWSKI

Warszawa-Mokotów, ul. Kazimierowska L. 19, telef. 91-81.

Zarząd: Warszawa, Żórawia 4a, m. 11., telef. 104-20.

MYDŁO

do prania najlepszej jakości, hurtownie po 310 Mkp. Wagonowo taniej. W paczkach pocztą opłatnie za zaliczką 5 kg 1700 Mp. poleca firma

S. BINZER

Kraków, ul. Radziwiłłowska 15. Telefon N 1415
4565 2 2

PŁYNNE ALUMINJUM

płyn srebrnobarwny, raz jeden w stanie zimnym przeciągnięty, chroni żelazo od rdzy, zdobi srebrnym połyskiem i pokrywa bezwarunkowo każdą powłokę i każdy materjał. 4669 1 2

Schnie natychmiast!

1 kg starczy na około 20 metrów kwadratowych powierzchni

Wytrzymałość absolutna

na wszelkie wpływy atmosferyczne, na działanie wody, żaru czerwonego i zimna.

NAJTAŃSZA, NAJTRWALSZA I NAJODPOWIEDNIEJSZA

powłoka na piece wszelkiego rodzaju, przewody parowe, maszyny, cylindry motorowe, kraty, poręcze, parkany i t. p. wyroby z żelaza i blachy. Dostawa natychmiastowa.

Próbny flakon 300 Mkp.

Wyłączna sprzedaż na Polskę, Ukrainę i Rumunję:

Inż. Paweł Bester, Kraków, Rynek 14.

Samodzielny(a) buchalter(ka)

korespondujący(a) również samodzielnie w języku polskim i niemieckim, oraz

PANNA

obznajomiona z czynnościami biurowemi i pisząca biegle na maszynie, poszukiwani do większego zakładu przemysłowego w Krakowie.

Zgłoszenia pisemne wraz z podaniem warunków i terminu wstąpienia uprasza się przesyłać pod: Skrytka pocztowa 151 Kraków. 4521 4 5

PRACOWNIA POWROŹNICZA

STANISŁAWA KOSTURKIEWICZA

w Bochni — plac Słomiany

wykonuje liny wszelkiego rodzaju i o każdej grubości, sznury terowane i nieterowane, do uszczelnienia rur, instalacyj wodociągów i gazu

Liny transmisyjne zakłada i skraca na miejscu. 4007

CENY KONKURENCYJNE! CENY KONKURENCYJNE

Handel z Ukrainą, Rumunją i Bałkanami.

Ogłoszenia do pierwszej ogólnej książki adresowej dla handlu, przemysłu i finansów Wołynia, oraz kresów wschodnich, p. t.:

INFORMATOR „WOŁYŃ“, RÓWNO

przyjmuje wyłącznie na Kraków i okolicę: 4575

Biuro ogłoszeń H. Fallek, Kraków, Bonerowska 11.

„USPULUN“

wypróbowana przez Stacje rolnicze

najlepsza bajca do zwalczania wszelkich szkodników nasion zbóż, roślin okopowych i ogrodowych. — Do nabycia we wszystkich Towarzystwach rolniczych.

Przedstawicielstwo na Polskę: 4099 8 8

JÓZEF KARRACH, LWÓW, ul. KOŚCIUSZKI 13.

Cenniki i prospekty darmo i nieopłatnie.

JULJAN TOKAR

biuro techniczno-instalacyjne i pracownia blacharska Kosydarskiego

Kraków, ulica św. Jana L. 10, telefon 574

I dział: urządzenia i materjały wodociągowe, gazowe centralne ogrzewania, piece i t. p.;

II dział: wyroby blacharskie i materjały, wanny nasiadówki, urządzenia kąpielowe i t. p.

(Posiada najlepsze referencje, jako długoletnia, solidna pierwszorzędna firma). 3590 4 4

W Drukarni Literackiej w Krakowie, ul. Jagiellońska L. 13.

Rządca Drukarni L. K. Górski.